I.

(Zakonodavni akti)

UREDBE

UREDBA (EU) 2023/588 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 15. ožujka 2023.

o uspostavi Programa Unije za sigurnu povezivost za razdoblje 2023.–2027.

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 189. stavak 2.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrta zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom ([1]),

budući da:

(1) U zaključcima Europskog vijeća od 19. i 20. prosinca 2013. pozdravljena je priprema za sljedeću generaciju satelitskih komunikacija za državne potrebe koja se ostvaruje bliskom suradnjom država članica, Komisije i Europske svemirske agencije (ESA). Satelitske komunikacije za državne potrebe utvrđene su i kao jedan od elemenata Globalne strategije za vanjsku i sigurnosnu politiku Europske unije iz lipnja 2016. Satelitske komunikacije za državne potrebe trebaju doprinijeti odgovoru EU-a na hibridne prijetnje te pružiti potporu Strategiji pomorske sigurnosti EU-a i politici EU-a za Arktik.

(2) U zaključcima Europskog vijeća od 21. i 22. ožujka 2019. istaknuto je da Unija treba ići korak dalje u razvoju konkurentnog, sigurnog, uključivog i etičkog digitalnog gospodarstva s vrhunskom povezivošću.

(3) U Komunikaciji Komisije od 22. veljače 2021. naslovljenoj „Akcijski plan za postizanje sinergije između civilne, obrambene i svemirske industrije” navodi se da mu je cilj „omogućiti dostupnost veza visoke brzine svima u Europi te osigurati otporan sustav povezivosti zahvaljujući kojem će Europa ostati povezana što god da se dogodi”.

(4) U „Strateškom kompasu za sigurnost i obranu”, koji je Vijeće donijelo 21. ožujka 2022., prepoznaje se da svemirska infrastruktura Unije i njezinih država članica doprinosi našoj otpornosti i nudi ključne usluge koje zamjenjuju ili dopunjuju zemaljsku telekomunikacijsku infrastrukturu. Stoga se u njemu Uniju poziva da radi na prijedlogu za siguran i globalan svemirski komunikacijski sustav Unije.

([1]) Stajalište Europskog parlamenta od 14. veljače 2023. (još nije objavljeno u Službenom listu) i odluka Vijeća od 7. ožujka 2023.

(5) Jedna od komponenti Svemirskog programa Unije, uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/696 Europskog parlamenta i Vijeća ([2]), jest GOVSATCOM, kojim se korisnicima GOVSATCOM-a želi osigurati dugoročna dostupnost pouzdanih, sigurnih, prilagodljivih i troškovno učinkovitih satelitskih komunikacijskih usluga. Uredbom (EU) 2021/696 predviđeno je da će se u prvoj fazi komponente GOVSATCOM, približno do 2025., postojeći kapaciteti objediniti i dijeliti s pomoću GOVSATCOM-ova centra. U tom kontekstu Komisija treba nabaviti kapacitete GOVSATCOM-a od država članica s nacionalnim sustavima i svemirskim kapacitetima te od komercijalnih pružatelja satelitskih komunikacija ili usluga, vodeći računa o ključnim sigurnosnim interesima Unije.

U toj prvoj fazi usluge GOVSATCOM-a treba uvesti na temelju postupnog pristupa, s obzirom na povećanje infrastrukturnih kapaciteta GOVSATCOM-ova centra. Taj pristup temelji se i na pretpostavci da ako tijekom prve faze detaljna analiza buduće ponude i potražnje pokaže da on nije dovoljan za zadovoljavanje sve veće potražnje, bit će potrebno prijeći na drugu fazu te u suradnji s privatnim sektorom, primjerice u suradnji sa satelitskim operaterima Unije, razviti dodatnu prilagođenu svemirsku infrastrukturu ili kapacitete.

(6) Politički i sigurnosni odbor Vijeća odobrio je 22. ožujka 2017. dokument naslovljen „Potrebe civilnih i vojnih korisnika za državnim satelitskim komunikacijama (GOVSATCOM) na visokoj razini”, koji je izradila Europska služba za vanjsko djelovanje (ESVD) i u kojem su objedinjene potrebe u vidu zahtjeva vojnih korisnika koje je Europska obrambena agencija utvrdila u svojem zajedničkom cilju u pogledu osoblja, donesenom 2013., i potrebe civilnih korisnika koje je prikupila Komisija. Naknadne analize Komisije pokazale su da trenutačna ponuda satelitske komunikacije Unije, koja se temelji na kapacitetima država članica s nacionalnim sustavima kao i na privatnom sektoru, ne može zadovoljiti određene nove potrebe državne potražnje koje se kreću prema rješenjima s većom sigurnošću, niskoj latenciji i globalnoj pokrivenosti. Te potrebe trebalo bi redovito pratiti i iznova procjenjivati.

(7) Nedavni tehnički napredak omogućio je pojavu komunikacijskih konstelacija koje nisu u geostacionarnoj orbiti (NGSO) i postupno pružanje usluga povezivosti velike brzine i niske latencije. Stoga postoji prilika da se rješenje za sve veće potrebe korisnika koje je ovlastila vlada nađe u razvoju i uvođenju dodatne infrastrukture jer su u Uniji trenutačno dostupne registracije za frekvencije pri Međunarodnoj uniji za telekomunikacije, potrebne za pružanje traženih usluga. Ako se ne iskoriste, te će registracije za frekvencije isteći i bit će dodijeljene drugim subjektima. Budući da su frekvencije i orbitalni slotovi sve manje dostupan resurs, Komisija bi u otvorenom i transparentnom postupku s državama članicama trebala iskoristiti tu priliku da s državama članicama koje pružaju registracije za frekvencije sklopi namjenske sporazume o licenciranju za pružanje usluga za državne potrebe koje se temelje na državnoj infrastrukturi. Privatni sektor odgovoran je za stjecanje prava na registracije za frekvencije potrebne za pružanje komercijalnih usluga.

(8) Među državnim akterima u Uniji sve je veća potražnja za sigurnim i pouzdanim uslugama svemirskih satelitskih komunikacija, posebno zato što su one najodrživija opcija u situacijama u kojima zemaljski komunikacijski sustavi ne postoje ili u kojima su ti sustavi poremećeni ili nepouzdani. Cjenovno pristupačan i troškovno učinkovit pristup satelitskoj komunikaciji neophodan je i na područjima na kojima nema zemaljske infrastrukture, među ostalim iznad oceana i u zračnom prostoru, na udaljenim područjima, i tamo gdje se zemaljska infrastruktura suočava s čestim poremećajima ili tamo gdje nije pouzdana u kriznim situacijama. Satelitska komunikacija može povećati sveukupnu otpornost komunikacijskih mreža, primjerice time što nudi alternativu u slučaju fizičkih napada ili kibernapada na lokalnu zemaljsku infrastrukturu, nesreća ili prirodnih katastrofa odnosno katastrofa izazvanih ljudskim djelovanjem.

(9) Unija bi zbog državnih potreba i zahtjeva koji se razvijaju trebala osigurati pružanje otpornih, globalnih, sigurnih, zaštićenih, neprekinutih, zajamčenih i fleksibilnih satelitskih komunikacijskih rješenja, koja se temelje na tehnološkoj i industrijskoj bazi Unije, kako bi se povećala otpornost operacija država članica i institucija Unije.

([2]) Uredba (EU) 2021/696 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi Svemirskog programa Unije i osnivanju Agencije Europske unije za svemirski program te o stavljanju izvan snage uredaba (EU) br. 912/2010, (EU) br. 1285/2013 i (EU) br. 377/2014 i Odluke br. 541/2014/EU (SL L 170, 12.5.2021., str. 69.).

(10) Stoga je važno uspostaviti novi program, odnosno Program Unije za sigurnu povezivost („Program”), kako bi se Uniji osigurala satelitska, višeorbitalna komunikacijska infrastruktura za državne potrebe, uz istodobne integraciju i dopunjavanje postojećih i budućih nacionalnih i europskih kapaciteta u okviru komponente GOVSATCOM te uz daljnji razvoj i postupnu integraciju Inicijative za europsku kvantnu komunikacijsku infrastrukturu (EuroQCI) u sustav za sigurnu povezivost.

(11) Programom bi trebalo zadovoljiti nove državne potrebe za rješenjima veće sigurnosti, niže latencije i globalne pokrivenosti. Njime bi trebalo osigurati pružanje i dugoročnu dostupnost diljem svijeta neprekinutog pristupa sigurnim, autonomnim, pouzdanim i troškovno učinkovitim satelitskim komunikacijskim uslugama za državne potrebe, uz podupiranje otpornosti i zaštite kritične infrastrukture, svijesti o situaciji, vanjskog djelovanja, upravljanja krizama te aplikacija koje su ključne za gospodarstvo, sigurnost i obranu Unije i država članica, putem namjenske državne infrastrukture, kojom se integriraju i dopunjuju kapaciteti GOVSATCOM-a. Nadalje, Programom bi se prednost trebala dati pružanju usluga za državne potrebe te omogućiti europskom privatnom sektoru da putem komercijalne infrastrukture pruža komercijalne usluge, uzimajući u obzir istraživanje tržišta koje uključuje savjetovanje s korisnicima koje je ovlastila vlada.

(12) Odlukom (EU) 2022/2481 Europskog parlamenta i Vijeća ([3]) utvrđuje se niz ciljeva za promicanje razvoja otpornih, sigurnih, učinkovitih i održivih digitalnih infrastruktura u Uniji, među ostalim i digitalni cilj za Komisiju i države članice da ostvare gigabitnu povezivost za sve do 2030. Program bi trebao omogućiti povezivost diljem Unije i diljem svijeta za građane i poduzeća, uključujući, ali ne ograničavajući se na, osiguravanje pristupa cjenovno pristupačnom širokopojasnom internetu, što može pomoći u uklanjanju komunikacijskih mrtvih zona i povećanju kohezije diljem Unije, uključujući njezine najudaljenije regije, ruralna, periferna, udaljena i izolirana područja i otoke. Satelitske usluge trenutačno ne mogu zamijeniti uspješnost zemaljskih mreža, ali mogu premostiti digitalni jaz i čak doprinijeti, ako je primjenjivo, općim ciljevima Direktive (EU) 2018/1972 Europskog parlamenta i Vijeća ([4]).

(13) Program bi se stoga trebao sastojati od aktivnosti određivanja, osmišljavanja, razvoja, validacije i povezanih aktivnosti uvođenja za izgradnju početne svemirske infrastrukture i početne zemaljske infrastrukture za povezivanje sa satelitima koje su potrebne za pružanje prvih usluga za državne potrebe. Program bi zatim trebao uključivati aktivnosti postupnog uvođenja usmjerene na dovršetak i svemirske infrastrukture i zemaljske infrastrukture za povezivanje sa satelitima koje su potrebne za pružanje naprednih usluga za državne potrebe, koje trenutačno nisu dostupne i nadilaze najsuvremenije postojeće europske satelitske komunikacijske usluge. Nadalje, Programom bi se trebao promicati razvoj korisničkih terminala koji se mogu služiti naprednim komunikacijskim uslugama. Kako bi se što prije zadovoljile potrebe korisnika koje je ovlastila vlada, aktivnosti iskorištavanja trebale bi započeti što je prije moguće pružanjem prvih usluga za državne potrebe do 2024. Program bi zatim trebao uključivati aktivnosti usmjerene na dovršetak i svemirske infrastrukture i zemaljske infrastrukture za povezivanje sa satelitima koje su potrebne za potpunu operativnost do 2027. Pružanje usluga za državne potrebe, rad, održavanje i kontinuirano unapređivanje svemirske infrastrukture i zemaljske infrastrukture za povezivanje sa satelitima, nakon njezina uvođenja, te razvoj budućih generacija usluga za državne potrebe trebali bi biti dio aktivnosti iskorištavanja.

(14) Države članice potpisale su u lipnju 2019. Deklaraciju o europskoj kvantnoj komunikacijskoj infrastrukturi (EuroQCI) („Deklaracija”) u okviru koje su se dogovorile da će raditi zajedno, te s Komisijom i uz potporu ESA-e, na razvoju kvantne komunikacijske infrastrukture koja obuhvaća cijelu Uniju. U skladu s Deklaracijom, cilj je EuroQCI-ja uvođenje infrastrukture za certificiranu sigurnu kvantnu komunikaciju među krajnjim korisnicima, kojom se omogućuju prijenos i pohrana informacija i podataka te koja može povezati ključna javna komunikacijska sredstva u cijeloj Uniji. Programom će se doprinijeti postizanju ciljeva Deklaracije putem razvoja svemirske infrastrukture u okviru EuroQCI-ja i zemaljske infrastrukture za povezivanje sa satelitima u okviru EuroQCI-ja koje su integrirane u državnu infrastrukturu Programa, kao i putem razvoja i uvođenja zemaljske infrastrukture u okviru EuroQCI-ja, koja će biti u vlasništvu država članica. Svemirsku infrastrukturu u okviru EuroOCI-ja, zemaljsku

([3]) Odluka (EU) 2022/2481 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o uspostavi programa politike za digitalno desetljeće do 2030. (SL L 323, 19.12.2022., str. 4.).

([4]) Direktiva (EU) 2018/1972 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o Europskom zakoniku elektroničkih komunikacija (SL L 321, 17.12.2018., str. 36.).

infrastrukturu za povezivanje sa satelitima u okviru EuroOCI-ja i zemaljsku infrastrukturu u okviru EuroQCI-ja trebalo bi u okviru Programa razviti u dvjema glavnim fazama: u preliminarnoj fazi validacije, koja bi mogla uključivati razvoj i validaciju nekoliko različitih tehnologija i komunikacijskih protokola, i u fazi potpunog uvođenja, uključujući odgovarajuća rješenja za međusatelitsku povezivost i prijenos podataka između satelita, zemaljske infrastrukture za povezivanje sa satelitima i zemaljske infrastrukture.

(15) Jedna od glavnih funkcija EuroQCI-ja bit će omogućavanje kvantne distribucije kriptografskih ključeva (QKD). Tehnologija i proizvodi QKD-a još nisu dovoljno zreli da bi se upotrebljavali za zaštitu klasificiranih podataka EU-a (EUCI). I dalje je potrebno riješiti glavna pitanja povezana sa sigurnošću QKD-a, kao što su standardizacija protokolâ QKD-a, analiza popratnih kanala i metodologija evaluacije. Programom bi stoga trebalo podupirati EuroQCI i omogućiti uključivanje odobrenih kriptografskih proizvoda u infrastrukturu, ako su dostupni.

(16) Kako bi se klasificirani podaci EU-a zaštitili na zadovoljavajuće siguran način, primarna rješenja za suzbijanje prijetnji koje predstavlja kvantno računalstvo trebala bi biti kombinacija konvencionalnih rješenja, postkvantne kriptografije i, po mogućnosti, QKD-a u hibridnim pristupima. Program bi stoga trebao primjenjivati takve pristupe kako bi se osigurala i vrhunska kriptografija i distribucija ključeva.

(17) Kako bi se proširili kapaciteti Unije za satelitsku komunikaciju, infrastruktura Programa trebala bi se temeljiti na infrastrukturi razvijenoj za potrebe komponente GOVSATCOM te integrirati i dopunjivati tu infrastrukturu. Zemaljska infrastruktura za povezivanje sa satelitima Programa trebala bi se posebice temeljiti na GOVSATCOM-ovim centrima kako su postupno proširena na temelju potreba korisnika na druga sredstva zemaljskih segmenata, uključujući sredstva država članica koje su voljne dodatno doprinijeti, na temelju operativnih i sigurnosnih zahtjeva.

(18) Program bi trebao poboljšati sigurnu povezivost na zemljopisnim područjima od strateškog interesa, kao što su Afrika i Arktik, kao i Baltik, Crno more, sredozemna područja i Atlantik. Usluge koje se pružaju u okviru Programa trebale bi također doprinijeti geopolitičkoj otpornosti nuđenjem dodatne povezivosti u skladu s ciljevima politike u tim regijama i u skladu sa Zajedničkom komunikacijom Komisije i Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 1. prosinca 2021. naslovljenom „The Global Gateway”.

(19) Ne dovodeći u pitanje komunikacijske usluge, sateliti izgrađeni za potrebe Programa mogli bi biti opremljeni podsustavima, uključujući korisni teret, koji mogu omogućiti povećanje kapaciteta i usluga komponenata Svemirskog programa Unije, čime se omogućuje razvoj dodatnih nekomunikacijskih usluga o kojima će odlučivati Programski odbor u relevantnom sastavu, kako je utvrđeno u Uredbi (EU) 2021/696, i koje će se provesti pod uvjetima utvrđenima u ovoj Uredbi. Ako se propisno utvrdi korist za komponente Svemirskog programa Unije, uzimajući u obzir potrebe korisnika i proračunska ograničenja, ti bi se podsustavi mogli razviti kako bi ponudili alternativne usluge određivanja položaja, navigacije i mjerenja vremena koje dopunjuju Galileo, osigurali emitiranje poruka Europskog geostacionarnog navigacijskog sustava (EGNOS) s nižom latencijom, uveli svemirske senzore za nadzor u svemiru i poduprli poboljšanje postojećih kapaciteta Copernicusa, posebno onih za hitne službe i službe civilne sigurnosti. Osim toga, ti podsustavi mogli bi pružati nekomunikacijske usluge državama članicama, pod uvjetom da to ne utječe na sigurnost i proračun Programa.

(20) Uzimajući u obzir važnost za Program njegove zemaljske državne infrastrukture za povezivanje sa satelitima te njezin utjecaj na sigurnost Programa, lokaciju takve infrastrukture trebala bi odrediti Komisija u skladu s općim sigurnosnim zahtjevima i slijedeći otvoren i transparentan postupak kako bi se osigurala uravnotežena raspodjela među državama članicama. Agencija Europske unije za svemirski program („Agencija”) ili ESA, ako je to primjereno i u okviru područja nadležnosti ESA-e, mogle bi biti uključene u uvođenje zemaljske državne infrastrukture za povezivanje sa satelitima Programa, u koju je integrirana i infrastruktura razvijena u okviru komponente GOVSATCOM.

(21) Za sigurnost Unije i njezinih država članica te za jamčenje sigurnosti i integriteta usluga za državne potrebe ključno je da se svemirski resursi Programa lansiraju s područja Unije. U iznimnim i opravdanim okolnostima trebalo bi biti moguće da se takva lansiranja odvijaju s državnog područja treće zemlje. Osim teških i srednjih raketa nosača, male rakete nosači i mikro rakete nosači mogle bi pružiti dodatnu fleksibilnost kako bi se omogućilo brzo raspoređivanje svemirskih resursa.

(22) Važno je da sva materijalna i nematerijalna imovina povezana s državnom infrastrukturom razvijenom u okviru Programa, osim zemaljske infrastrukture u okviru EuroQCI-ja, bude u vlasništvu Unije, pri čemu se mora osigurati usklađenost s Poveljom Europske unije o temeljnim pravima, uključujući njezin članak 17. Usprkos tome što bi Unija bila vlasnik te imovine, Unija bi trebala imati mogućnost da, u skladu s ovom Uredbom i kad to ocijeni prikladnim na temelju procjene pojedinačnog slučaja, tu imovinu učini dostupnom trećim stranama ili da je otuđi.

(23) Za inicijative na razini cijele Unije, kao što je inicijativa za sigurnu povezivost, presudno je široko sudjelovanje inovativnih malih i srednjih poduzeća (MSP-ovi), start-up poduzeća i velikih poduzeća iz uspostavnog i primijenjenog svemirskog sektora (upstream and downstream space sector) iz cijele Unije. Posljednjih godina neki od aktera u području svemira doveli su u pitanje ustaljene prakse u svemirskom sektoru, posebno start-up poduzeća i MSP-ovi koji su razvili tržišno usmjerene svemirske tehnologije i aplikacije, ponekad s pomoću drugačijih poslovnih modela. Kako bi se osigurala konkurentnost svemirskog ekosustava Unije, Program bi trebao maksimalno povećati upotrebu inovativnih i disruptivnih tehnologija te novih poslovnih modela razvijenih u europskom svemirskom ekosustavu, uključujući novi svemir, posebno od strane MSP-ova, poduzeća srednje tržišne kapitalizacije i start-up poduzeća koja razvijaju tržišno usmjerene nove svemirske tehnologije i aplikacije, te istodobno obuhvatiti cijeli lanac vrijednosti svemirskog sektora, uključujući uspostavne i primijenjene segmente.

(24) Ključno je poticati ulaganja privatnog sektora odgovarajućom nabavom i objedinjavanjem ugovora o uslugama, čime se smanjuje nesigurnost i osigurava dugoročna vidljivost i predvidljivost potreba za uslugama javnog sektora. Kako bi se u budućnosti osigurala konkurentnost europske svemirske industrije, Programom bi se također trebalo doprinijeti razvoju naprednih vještina u sektorima povezanima sa svemirom te podržavati aktivnosti obrazovanja i osposobljavanja, kao i promicati jednake mogućnosti, rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena, u cilju ostvarenja punog potencijala građana Unije u tom području.

(25) U skladu s ciljevima utvrđenima u Komunikaciji Komisije od 11. prosinca 2019. naslovljenoj „Europski zeleni plan”, Program bi trebao maksimalno smanjiti, u mjeri u kojoj je to moguće, svoj utjecaj na okoliš. Iako svemirski resursi sami po sebi ne ispuštaju stakleničke plinove dok su u upotrebi, njihova proizvodnja i povezana zemaljska oprema utječu na okoliš. Trebalo bi donijeti mjere za ublažavanje tog utjecaja. U tu bi svrhu javna nabava predviđena u okviru Programa trebala uključivati načela i mjere o održivosti, kao što su odredbe za smanjenje na najmanju moguću razinu i kompenzaciju emisija stakleničkih plinova nastalih razvojem, proizvodnjom i uvođenjem infrastrukture, te mjere za sprečavanje svjetlosnog onečišćenja, kao što je utjecaj na astronomsko promatranje sa zemlje.

(26) S obzirom na sve veći broj svemirskih letjelica i svemirskog otpada u orbiti, nova europska konstelacija trebala bi također zadovoljiti kriterije svemirske održivosti i biti primjer dobre prakse u upravljanju svemirskim prometom te u nadzoru i praćenju u svemiru (SST) kako bi se smanjila količina nastalog svemirskog otpada, spriječili raspadi i sudari u orbiti te osigurale odgovarajuće mjere za svemirske letjelice na kraju vijeka trajanja. S obzirom na to da se o opravdanim razlozima za zabrinutost u pogledu zaštite svemirskog prostora raspravlja u međunarodnim forumima, primjerice u okviru Odbora Ujedinjenih naroda za miroljubivo korištenje svemira, od presudne je važnosti da Unija bude predvodnik u području svemirske održivosti. Ugovorima koji se dodjeljuju u okviru Programa trebalo bi osigurati da uvedena tehnologija omogućuje najviše moguće standarde u pogledu održivosti te energetske i resursne učinkovitosti.

(27) Operativni zahtjevi za usluge za državne potrebe trebali bi se temeljiti na procjeni potreba korisnika koje je ovlastila vlada, pri čemu bi također trebalo voditi računa o kapacitetima trenutačne tržišne ponude. Pri procjeni tih zahtjeva trebale bi se u najvećoj mogućoj mjeri uzimati u obzir trenutačne mogućnosti tržišta. Polazeći od tih operativnih zahtjeva, u kombinaciji s općim sigurnosnim zahtjevima i sve većom potražnjom za uslugama za državne potrebe, trebalo bi razviti portfelj usluga za usluge za državne potrebe. Taj portfelj usluga trebao bi služiti kao referenca za osnovnu razinu usluga za državne potrebe. Njime bi trebalo ujedno utvrditi kategorije usluga koje dopunjuju portfelj usluga za usluge GOVSATCOM-a uspostavljen u okviru Uredbe (EU) 2021/696. Komisija bi trebala osigurati dosljednost i koherentnost operativnih i sigurnosnih zahtjeva između komponente GOVSATCOM i Programa. Kako bi se održala najbolja moguća usklađenost između potražnje za uslugama i ponude usluga, portfelj usluga za usluge za državne potrebe trebalo bi utvrditi 2023. i trebalo bi ga moći redovito ažurirati, nakon savjetovanja s državama članicama na temelju tih operativnih i sigurnosnih zahtjeva.

(28) Satelitska komunikacija konačan je resurs ograničen satelitskim kapacitetom, frekvencijom i zemljopisnom pokrivenošću. Stoga u cilju postizanja troškovne učinkovitosti i iskorištavanja ekonomije razmjera, Programom bi trebalo optimizirati usklađenost ponude usluga za državne potrebe i potražnje za njima te izbjeći višak kapaciteta. Budući da se potražnja i potencijalna ponuda mijenjaju s vremenom, Komisija bi trebala pratiti potrebe kako bi prilagodila portfelj usluga za državne potrebe kad god se to čini potrebnim.

(29) Države članice, Vijeće, Komisija i ESVD, kao i agencije i tijela Unije, trebali bi moći postati sudionici Programa u mjeri u kojoj odluče ovlastiti korisnike usluga za državne potrebe ili osigurati kapacitete, lokacije ili objekte. Uzimajući u obzir to da države članice trebaju odlučiti hoće li ovlastiti nacionalne korisnike usluga za državne potrebe, države članice ne bi trebale biti obvezne doprinositi Programu niti biti domaćini infrastrukture Programa.

(30) Svaki sudionik Programa trebao bi imenovati nadležno tijelo za sigurnu povezivost koje će pratiti poštuju li korisnici i drugi nacionalni subjekti koji imaju ulogu u Programu primjenjiva pravila i sigurnosne postupke utvrđene u općim sigurnosnim zahtjevima. Sudionici programa mogu prenijeti funkcije takvog tijela nekom postojećem tijelu.

(31) Ovom Uredbom utvrđuje se financijska omotnica za cijelo trajanje Programa, koja predstavlja primarni referentni iznos u smislu točke 18. Međuinstitucijskog sporazuma od 16. prosinca 2020. između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava ([5]), za Europski parlament i Vijeće tijekom godišnjeg proračunskog postupka.

(32) Ciljevi Programa usklađeni su i komplementarni s ciljevima drugih programa Unije, posebno programa Obzor Europa uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/695 Europskog parlamenta i Vijeća ([6]) i Odlukom Vijeća (EU) 2021/764 ([7]), programa Digitalna Europa uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/694 Europskog parlamenta i Vijeća ([8]), Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/947 Europskog parlamenta i Vijeća ([9]), Instrumenta za povezivanje Europe uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/1153 Europskog parlamenta i Vijeća ([10]) i, posebno, Svemirskog programa Unije.

(33) U okviru programa Obzora Europa namjenski udio komponenata njegova klastera „Digitalizacija, industrija i svemir" dodijelit će se za aktivnosti istraživanja i inovacija povezane s razvojem i validacijom sustava za sigurnu povezivost, među ostalim za potencijalne tehnologije koje bi se razvile u okviru svemirskog ekosustava, uključujući novi svemir. U okviru Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa (NDICI) dodijelit će se namjenski udio sredstava u okviru „Globalne Europe" za aktivnosti povezane s radom sustava za

([5]) SL L 433 I, 22.12.2020., str. 28.

([6]) Uredba (EU) 2021/695 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa, o utvrđivanju pravila za sudjelovanje i širenje rezultata te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1290/2013 i (EU) br. 1291/2013 (SL L 170, 12.5.2021., str. 1.).

([7]) Odluka Vijeća (EU) 2021/764 od 10. svibnja 2021. o uspostavi posebnog programa za provedbu Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa te o stavljanju izvan snage Odluke 2013/743/EU (SL L 167 I, 12.5.2021., str. 1.).

([8]) Uredba (EU) 2021/694 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi programa Digitalna Europa te o stavljanju izvan snage Odluke (EU) 2015/2240 (SL L 166, 11.5.2021., str. 1.).

([9]) Uredba (EU) 2021/947 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. lipnja 2021. o uspostavi Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa, izmjeni i stavljanju izvan snage Odluke br. 466/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2017/1601 Europskog parlamenta i Vijeća i Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 480/2009 (SL L 209, 14.6.2021., str. 1.).

([10]) Uredba (EU) 2021/1153 Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2021. o uspostavi Instrumenta za povezivanje Europe i stavljanju izvan snage uredaba (EU) br. 1316/2013 i (EU) br. 283/2014 (SL L 249, 14.7.2021., str. 38.).

sigurnu povezivost i globalnim pružanjem usluga kojim će se omogućiti da se međunarodnim partnerima ponudi niz usluga. U okviru Svemirskog programa Unije dodijelit će se namjenski udio aktivnosti komponente GOVSATCOM za aktivnosti povezane s razvojem GOVSATCOM-ova centra koji će biti dio zemaljske infrastrukture za povezivanje sa satelitima sustava za sigurnu povezivost. Financiranje koje potječe iz tih programa trebalo bi se provoditi u skladu s pravilima tih programa.

(34) Zbog svojih inherentnih posljedica za sigurnost Unije i njezinih država članica Program dijeli ciljeve i načela i s Europskim fondom za obranu uspostavljenim Uredbom (EU) 2021/697 Europskog parlamenta i Vijeća ([11]). Stoga bi dio financiranja iz Europskog fonda za obranu trebalo dodijeliti za financiranje aktivnosti u okviru Programa, posebno aktivnosti povezanih s uvođenjem njegove infrastrukture.

(35) Kako bi se osigurala uspješna provedba Programa, važno je osigurati dostatna sredstva. Države članice trebale bi moći doprinijeti svojom tehničkom stručnošću, znanjem i iskustvom i pomoći, osobito u područjima sigurnosti i zaštite, ili kada je to potrebno i moguće, tako što Programu stavljaju na raspolaganje podatke, informacije, usluge i infrastrukturu koji se nalaze na njihovu državnom području. Program bi trebao moći primati dodatne financijske doprinose ili doprinose u naravi od trećih strana, uključujući agencije i tijela Unije, države članice, treće zemlje koje sudjeluju u Programu ili međunarodne organizacije, u skladu s relevantnim sporazumima.

(36) Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća ([12]) („Financijska uredba”) primjenjuje se na Program. Financijskom uredbom utvrđuju se pravila o izvršenju proračuna Unije, među ostalim pravila o bespovratnim sredstvima, nagradama, nabavi, neizravnom upravljanju, financijskim instrumentima, proračunskim jamstvima, financijskoj pomoći i nadoknadi troškova vanjskim stručnjacima.

(37) U skladu s člankom 191. stavkom 3. Financijske uredbe isti se troškovi ni u kakvim okolnostima ne smiju dvaput financirati iz proračuna Unije.

(38) Komisija bi trebala moći, prema potrebi i u mjeri u kojoj je to nužno, iskoristiti tehničku podršku određenih vanjskih strana ako su očuvani sigurnosni interesi Unije. Ostali subjekti uključeni u javno upravljanje Programom također bi trebali moći upotrebljavati istu tehničku podršku pri obavljanju zadaća koje su im povjerene ovom Uredbom.

(39) Ugovori o javnoj nabavi sklopljeni u okviru Programa za aktivnosti financirane iz Programa trebali bi biti u skladu s pravilima Unije. U tom kontekstu Unija bi trebala biti odgovorna i za definiranje ciljeva u pogledu javne nabave koje treba nastojati ostvariti.

(40) Program se oslanja na složene tehnologije koje se neprestano mijenjaju. Oslanjanje na takve tehnologije rezultira nesigurnošću i rizikom za ugovore o javnoj nabavi sklopljene u okviru Programa u onoj mjeri u kojoj ti ugovori uključuju dugoročne obveze u vezi s opremom ili uslugama. Stoga su uz pravila utvrđena u Financijskoj uredbi potrebne specifične mjere koje se odnose na ugovore o javnoj nabavi. Trebalo bi stoga biti moguće odrediti minimalnu razinu podugovaranja. Kada je riječ o podugovaranju, prednost bi, kada je to moguće, trebalo dati start-up poduzećima i MSP-ovima, posebno kako bi im se omogućilo prekogranično sudjelovanje.

(41) Kako bi se ispunili ciljevi Programa, važno je moći iskoristiti, prema potrebi, kapacitete koje nude javni i privatni subjekti Unije koji su aktivni u području svemira te također moći raditi na međunarodnoj razini s trećim zemljama ili međunarodnim organizacijama. Zbog toga je potrebno predvidjeti mogućnost upotrebe svih relevantnih alata i metoda upravljanja predviđenih Ugovorom o funkcioniranju Europske unije (UFEU) i Financijskom uredbom te postupaka zajedničke nabave.

([11]) Uredba (EU) 2021/697 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi Europskog fonda za obranu i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2018/1092 (SL L 170, 12.5.2021., str. 149.).

([12]) Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 (SL L 193, 30.7.2018., str. 1.).

(42) Javno-privatna suradnja najprikladniji je model kojim se osigurava da se ciljevi Programa mogu ostvariti. Njome bi se trebalo dopustiti da se nadogradi postojeća tehnološka i industrijska baza satelitskih komunikacija Unije, uključujući privatne resurse, i da se pruže pouzdane i inovativne usluge za državne potrebe te da se privatnim partnerima omogući da dopune infrastrukturu Programa dodatnim sposobnostima za pružanje komercijalnih usluga po tržišnim uvjetima putem dodatnih vlastitih ulaganja. Takvim bi modelom trebalo dodatno optimizirati troškove uvođenja i rada dijeljenjem troškova razvoja i uvođenja za komponente koje su zajedničke i državnoj i komercijalnoj infrastrukturi, kao i operativne troškove, i to omogućavanjem visoke razine objedinjavanja kapaciteta. Njime bi također trebalo poticati inovacije u europskom svemirskom ekosustavu, uključujući „novi svemir”, omogućavanjem dijeljenja rizika u području istraživanja i razvoja između javnih i privatnih partnera.

(43) Za provedbu Programa ugovori o koncesiji, ugovori o nabavi, uslugama, radovima ili mješoviti ugovori trebali bi slijediti ključna načela. U takvim ugovorima trebalo bi utvrditi jasnu raspodjelu zadaća i odgovornosti između javnih i privatnih partnera, što uključuje jasnu raspodjelu rizika među njima, kako bi se osiguralo da ugovaratelji preuzmu odgovornost za posljedice svih propusta za koje su odgovorni. U ugovorima bi trebalo osigurati da ugovaratelji ne prime prekomjernu naknadu za pružanje usluga za državne potrebe, omogućiti privatnom sektoru da uvede pružanje komercijalnih usluga i osigurati odgovarajuće određivanje prioriteta u pogledu potreba korisnika koje je ovlastila vlada. U ugovorima bi trebalo osigurati da se pružanjem usluga na temelju komercijalne infrastrukture čuvaju ključni interesi Unije te opći i posebni ciljevi Programa. Stoga je važno da postoje mjere kojima se osigurava očuvanje tih ključnih interesa i ciljeva. Komisija bi posebno trebala poduzimati potrebne mjere kako bi osigurala kontinuitet usluga u slučaju da ugovaratelj ne može ispuniti svoje obveze.

Ugovori bi trebali uključivati odgovarajuće zaštitne mjere za sprečavanje, među ostalim, sukoba interesa i mogućih narušavanja tržišnog natjecanja koja proizlaze iz pružanja komercijalnih usluga, neopravdane diskriminacije ili bilo kojih drugih skrivenih neizravnih prednosti. Takve zaštitne mjere mogu uključivati razdvajanje računa između usluga za državne potrebe i komercijalnih usluga, uključujući uspostavu subjekta koji je strukturno i pravno odvojen od vertikalno integriranog operatera za pružanje usluga za državne potrebe, kao i otvoren, pošten, razuman i nediskriminirajući pristup infrastrukturi potrebnoj za pružanje komercijalnih usluga. Stoga bi komercijalne usluge trebale biti dostupne postojećim pružateljima zemaljskih usluga pod transparentnim i nediskriminirajućim uvjetima. Ugovorima bi se trebalo poticati sudjelovanje start-up poduzeća i MSP-ova duž cijelog lanca vrijednosti i u svim državama članicama.

(44) Važan je cilj Programa osigurati sigurnost Unije i država članica te ojačati otpornost u svim ključnim tehnologijama i lancima vrijednosti, uz očuvanje otvorenog gospodarstva. U određenim slučajevima za taj je cilj potrebno utvrditi uvjete prihvatljivosti i sudjelovanja kako bi se osigurala zaštita integriteta, sigurnosti i otpornosti operativnih sustava Unije. Time se ne bi trebala ugroziti potreba za konkurentnošću i troškovnom učinkovitošću.

(45) U skladu s Financijskom uredbom, Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ([13]) i uredbama Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95 ([14]), (Euratom, EZ) br. 2185/96 ([15]) i (EU) 2017/1939 ([16]) financijski interesi Unije trebaju biti zaštićeni razmjernim mjerama, među ostalim mjerama koje se odnose na sprečavanje, otkrivanje, ispravljanje i istraživanje nepravilnosti, uključujući prijevare, na povrat izgubljenih, pogrešno plaćenih ili nepravilno upotrijebljenih sredstava te, prema potrebi, na izricanje administrativnih sankcija. Osobito, u skladu s

([13]) Uredba (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. rujna 2013. o istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1073/1999 Europskog parlamenta i Vijeća te Uredbe Vijeća (Euratom) br. 1074/1999 (SL L 248, 18.9.2013., str. 1.).

([14]) Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95 od 18. prosinca 1995. o zaštiti financijskih interesa Europskih zajednica (SL L 312, 23.12.1995., str. 1.).

([15]) Uredba Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96 od 11. studenoga 1996. o provjerama i inspekcijama na terenu koje provodi Komisija s ciljem zaštite financijskih interesa Europskih zajednica od prijevara i ostalih nepravilnosti (SL L 292, 15.11.1996., str. 2.).

([16]) Uredba Vijeća (EU) 2017/1939 od 12. listopada 2017. o provedbi pojačane suradnje u vezi s osnivanjem Ureda europskog javnog tužitelja (EPPO) (SL L 283, 31.10.2017., str. 1.).

uredbama (Euratom, EZ) br. 2185/96 i (EU, Euratom) br. 883/2013 Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) ovlašten je provoditi administrativne istrage, uključujući provjere i inspekcije na terenu, radi utvrđivanja je li došlo do prijevare, korupcije ili bilo koje druge nezakonite aktivnosti, koje utječu na financijske interese Unije.

Ured europskog javnog tužitelja (EPPO) ovlašten je, u skladu s Uredbom (EU) 2017/1939, provoditi istrage i kazneni progon kaznenih djela koja utječu na financijske interese Unije, kako su predviđena u Direktivi (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća ([17]).

U skladu s Financijskom uredbom svaka osoba ili svaki subjekt koji prima sredstva Unije treba u potpunosti surađivati u zaštiti financijskih interesa Unije, dodijeliti potrebna prava i potreban pristup Komisiji, OLAF-u, Revizorskom sudu i, u pogledu onih država članica koje sudjeluju u pojačanoj suradnji na temelju Uredbe (EU) 2017/1939, EPPO-u, te osigurati da svaka treća strana koja je uključena u izvršenje sredstava Unije dodijeli jednakovrijedna prava.

(46) Kako bi se osigurala zaštita financijskih interesa Unije, potrebno je od trećih zemalja zahtijevati da odgovornom dužnosniku za ovjeravanje, OLAF-u i Revizorskom sudu dodijele potrebna prava i potreban pristup za sveobuhvatno izvršavanje njihovih ovlasti.

(47) Kako bi se optimizirali učinkovitost i učinak Programa, trebalo bi poduzeti mjere kojima se u arhitekturi sustava za sigurnu povezivost promiču upotreba i razvoj otvorenih standarda, tehnologijâ otvorenog koda i interoperabilnosti. Otvoreniji koncept tog sustava mogao bi omogućiti bolju sinergiju s ostalim komponentama Svemirskog programa Unije ili nacionalnim uslugama i aplikacijama, optimizirati troškove izbjegavanjem udvostručavanja u razvoju iste tehnologije, povećati pouzdanost, poticati inovacije i iskoristiti prednosti širokog tržišnog natjecanja.

(48) Dobro javno upravljanje Programom iziskuje jasnu raspodjelu odgovornosti i zadaća među različitim uključenim akterima kako bi se izbjeglo nepotrebno preklapanje te smanjila prekoračenja troškova i kašnjenja. Svi akteri koji sudjeluju u upravljanju trebali bi podupirati, u okviru svojeg područja nadležnosti i u skladu sa svojim odgovornostima, ostvarivanje ciljeva Programa.

(49) Države članice već su dugo aktivne u području svemira. Raspolažu sustavima, infrastrukturom, nacionalnim agencijama i tijelima u tom području. Stoga mogu znatno doprinijeti Programu, a osobito njegovoj provedbi. Mogle bi surađivati s Unijom na promicanju usluga i aplikacija Programa i osiguravati koherentnost između relevantnih nacionalnih inicijativa i Programa. Komisija bi mogla biti u mogućnosti mobilizirati sredstva koja na raspolaganju imaju države članice, ostvariti korist od njihove pomoći i, podložno zajednički dogovorenim uvjetima, povjeravati državama članicama zadaće u provedbi Programa. Prema potrebi, države članice trebale bi nastojati osigurati koherentnost i komplementarnost svojih planova za oporavak i otpornost s Programom. Nadalje, države članice trebale bi poduzeti sve potrebne mjere kako bi osigurale zaštitu zemaljske infrastrukture za povezivanje sa satelitima koja se nalazi na njihovim državnim područjima. Povrh toga, države članice trebale bi moći osigurati da su frekvencije potrebne za Program dostupne i zaštićene na odgovarajućoj razini kako bi se omogućio potpun razvoj i provedba aplikacija na temelju ponuđenih usluga, u skladu s Odlukom br. 243/2012/EU Europskog parlamenta i Vijeća ([18]). Frekvencije koje se stavljaju na raspolaganje Programu ne bi trebale imati financijski učinak na Program.

(50) U skladu s člankom 17. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) odgovornost je Komisije kao promicateljice općeg interesa Unije da provodi Program, preuzme sveukupnu odgovornost i promiče upotrebu Programa. Kako bi optimizirala resurse i nadležnosti različitih dionika, Komisija bi u opravdanim okolnostima trebala moći povjeriti određene zadaće drugim subjektima. Komisija bi trebala utvrditi glavne tehničke i operativne zahtjeve potrebne za daljnji razvoj sustavâ i usluga. To bi trebala učiniti nakon savjetovanja sa stručnjacima iz država članica, korisnicima i drugim relevantnim javnim ili privatnim dionicima. Naposljetku, u skladu s člankom 4. stavkom 3. UFEU-a, izvršavanje nadležnosti Unije ne dovodi do toga da se države članice sprečava u izvršavanju njihovih nadležnosti.

([17]) Direktiva (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2017. o suzbijanju prijevara počinjenih protiv financijskih interesa Unije kaznenopravnim sredstvima (SL L 198, 28.7.2017., str. 29.).

([18]) Odluka br. 243/2012/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2012. o uspostavljanju višegodišnjeg programa za politiku radiofrekvencijskog spektra (SL L 81, 21.3.2012., str. 7.).

Međutim, kako bi se sredstva Unije dobro iskoristila, primjereno je da Komisija u najvećoj mogućoj mjeri osigura dosljednost aktivnosti koje se provode u kontekstu Programa s aktivnostima država članica, kako ne bi došlo do nepotrebnog udvostručavanja naporâ.

(51) U članku 154. Financijske uredbe propisano je da se, na temelju rezultata ex ante ocjene, Komisija mora moći osloniti na sustave i postupke osoba ili subjekata kojima je povjereno izvršenje sredstava Unije. Ako je potrebno, u odgovarajućem sporazumu o doprinosu trebalo bi utvrditi posebne prilagodbe za te sustave i postupke (mjere nadzora) kao i aranžmane za postojeće ugovore.

(52) S obzirom na pokrivenost Programom na globalnoj razini, Program ima snažnu međunarodnu dimenziju. Međunarodni partneri, njihove vlade i građani bit će primatelji niza usluga Programa s pripadajućim koristima za međunarodnu suradnju Unije i država članica i tih partnera. Kada je riječ o pitanjima koja se odnose na Program, Komisija može u okviru svojeg područja nadležnosti i u ime Unije koordinirati aktivnosti na međunarodnoj sceni.

(53) Na temelju stručnog znanja stečenog proteklih godina u području upravljanja, rada i pružanja usluga povezanih s komponentama Galileo i EGNOS Svemirskog programa Unije, Agencija je najprikladnije tijelo za provedbu, pod nadzorom Komisije, zadaća povezanih s radom državne infrastrukture i pružanjem usluga za državne potrebe. Stoga bi u tu svrhu trebala razviti dodatne relevantne kapacitete. Agenciji bi potom trebalo povjeriti pružanje usluga za državne potrebe i trebalo bi joj biti moguće povjeriti cjelokupno ili djelomično operativno upravljanje državnom infrastrukturom.

(54) Kada je riječ o sigurnosti i imajući u vidu iskustvo Agencije u tom području, Agencija bi trebala biti odgovorna za osiguravanje, s pomoću svojeg Odbora za sigurnosnu akreditaciju, sigurnosne akreditacije usluga za državne potrebe i državne infrastrukture. Nadalje, podložno operativnoj spremnosti Agencije, posebno s obzirom na odgovarajuće razine ljudskih resursa, Agencija bi trebala obavljati zadaće koje joj je Komisija povjerila. Kad god je to moguće, Agencija bi trebala iskoristiti svoje stručno znanje, primjerice u svim aktivnostima Europskog globalnog navigacijskog satelitskog sustava (EGNSS). Pri povjeravanju zadaća Agenciji, trebalo bi na raspolaganje staviti odgovarajuće ljudske, administrativne i financijske resurse kako bi se Agenciji omogućilo da u potpunosti izvrši svoje zadaće i misije.

(55) Kako bi se osigurao rad državne infrastrukture i olakšalo pružanje usluga za državne potrebe, Agencija bi trebala moći sporazumima o doprinosu povjeriti provedbu specifičnih aktivnosti drugim subjektima, u okviru područja njihove nadležnosti, pod uvjetima neizravnog upravljanja koji se primjenjuju na Komisiju kako su utvrđeni u Financijskoj uredbi.

(56) ESA je međunarodna organizacija s opsežnim stručnim znanjem u području svemira, uključujući satelitsku komunikaciju, te je stoga važan partner u provedbi različitih aspekata svemirske politike Unije. U tom bi pogledu ESA trebala moći Komisiji pružiti stručno znanje, među ostalim za pripremu specifikacija i provedbu tehničkih aspekata Programa. U tu bi svrhu ESA-i trebalo povjeriti nadzor nad aktivnostima razvoja i validacije Programa te bi ESA trebala pružati podršku pri evaluaciji ugovora sklopljenih u kontekstu provedbe Programa.

(57) Zbog važnosti aktivnosti povezanih sa svemirom za gospodarstvo Unije i živote građana Unije, postizanje i održavanje visokog stupnja sigurnosti trebao bi biti jedan od ključnih prioriteta Programa, osobito kako bi se zaštitili interesi Unije i država članica, među ostalim i u pogledu klasificiranih i osjetljivih neklasificiranih podataka.

(58) S obzirom na posebno stručno znanje ESVD-a i njegove redovite kontakte s tijelima trećih zemalja i međunarodnim organizacijama, ESVD bi trebao moći pomoći Komisiji u obavljanju određenih zadaća koje se odnose na sigurnost Programa u području vanjskih odnosa, u skladu s Odlukom Vijeća 2010/427/EU ([19]).

([19]) Odluka Vijeća 2010/427/EU od 26. srpnja 2010. o ustroju i radu Europske službe za vanjsko djelovanje (SL L 201, 3.8.2010., str. 30.).

(59) Ne dovodeći u pitanje isključivu odgovornost država članica u području nacionalne sigurnosti, kao što je predviđeno u članku 4. stavku 2. UEU-a, ni pravo država članica da zaštite svoje ključne sigurnosne interese u skladu s člankom 346. UFEU-a, trebalo bi uspostaviti posebno upravljanje sigurnošću kako bi se osigurala neometana provedba Programa. To bi se upravljanje trebalo temeljiti na tri ključna načela. Kao prvo, od presudne je važnosti da se u najvećoj mogućoj mjeri uzmu u obzir opsežna i jedinstvena iskustva koja su države članice stekle u sigurnosnim pitanjima. Kao drugo, kako bi se spriječili sukobi interesa i bilo kakvi nedostaci u primjeni sigurnosnih pravila, operativne funkcije trebale bi biti odvojene od funkcija sigurnosne akreditacije. Kao treće, subjekt nadležan za upravljanje cjelokupnom infrastrukturom Programa ili nekim njezinim dijelom ujedno je najprikladniji za upravljanje sigurnošću zadaća koje su mu povjerene. Sigurnost Programa temeljila bi se na iskustvu stečenom u provedbi Svemirskog programa Unije tijekom proteklih godina. Dobro upravljanje sigurnošću iziskuje i primjerenu raspodjelu uloga među različitim akterima. Budući da je Komisija odgovorna za Program, ona bi, ne dovodeći u pitanje ovlasti država članica u području nacionalne sigurnosti, trebala zajedno s državama članicama odrediti opće sigurnosne zahtjeve koji se primjenjuju na Program. Posebno u području klasificiranih podataka, upravljanje sigurnošću Programa trebalo bi odražavati uloge i područja nadležnosti Vijeća i država članica u evaluaciji i odobravanju kriptografskih proizvoda za zaštitu klasificiranih podataka EU-a.

(60) Kibersigurnost i fizička sigurnost infrastrukture Programa, i na Zemlji i u svemiru, kao i njezina fizička redundancija, ključne su za osiguravanje kontinuiteta usluge i operacija sustava. Stoga bi u utvrđivanju općih sigurnosnih zahtjeva trebalo na odgovarajući način uzeti u obzir potrebu za zaštitom sustava i njegovih usluga od kibernapada i prijetnji satelitima, među ostalim i primjenom novih tehnologija i podupiranjem odgovora na takve kibernapade i oporavka od njih.

(61) Komisija bi nakon analize rizika i prijetnji prema potrebi trebala utvrditi strukturu za praćenje sigurnosti. Ta struktura za praćenje sigurnosti trebala bi biti subjekt koji postupa u skladu s uputama izrađenima u okviru područja primjene Odluke Vijeća (ZVSP) 2021/698 ([20]).

(62) Ne dovodeći u pitanje ovlasti država članica u području nacionalne sigurnosti, Komisija i Visoki predstavnik, svatko u okviru svojeg područja nadležnosti, trebali bi zajamčiti sigurnost Programa u skladu s ovom Uredbom i, ako je to relevantno, s Odlukom (ZVSP) 2021/698.

(63) Državni akteri iz Unije upotrebljavat će usluge za državne potrebe koje se pružaju u okviru Programa u misijama i operacijama koje su ključne za sigurnost, obranu i zaštitu kao i za zaštitu kritične infrastrukture. Stoga bi takve usluge i takva infrastruktura trebale podlijegati sigurnosnoj akreditaciji.

(64) Neophodno je da se aktivnosti sigurnosne akreditacije provode na temelju kolektivne odgovornosti za sigurnost Unije i njezinih država članica, uz nastojanje da se postigne konsenzus i uključe svi koji se bave pitanjima sigurnosti, te da se uspostavi postupak za stalno praćenje rizika. Potrebno je i da tehničke aktivnosti sigurnosne akreditacije provode stručnjaci s odgovarajućim stupnjem sigurnosne provjere koji su kvalificirani u području akreditacije složenih sustava.

(65) U skladu s člankom 17. UEU-a Komisija je odgovorna za upravljanje programima koji se, u skladu s pravilima utvrđenima u Financijskoj uredbi, mogu dalje delegirati trećim stranama u okviru neizravnog upravljanja. U tom kontekstu potrebno je da Komisija osigura da zadaće koje obavljaju treće strane za provedbu Programa u okviru neizravnog upravljanja ne ugrožavaju sigurnost Programa, posebno u pogledu kontrole klasificiranih podataka. Stoga bi trebalo pojasniti da se, ako Komisija ESA-i povjeri obavljanje zadaća u okviru Programa, odgovarajućim sporazumima o doprinosu treba osigurati da se klasificirani podaci koje generira ESA smatraju klasificiranim podacima EU-a generiranima pod nadležnosti Komisije u skladu s Odlukom Vijeća 2013/488/EU ([21]) i Odlukom Komisije (EU, Euratom) 2015/444 ([22]).

([20]) Odluka Vijeća (ZVSP) 2021/698 od 30. travnja 2021. o sigurnosti sustava i usluga koji su uvedeni, djeluju i upotrebljavaju se u okviru Svemirskog programa Unije i koji mogu utjecati na sigurnost Europske unije te o stavljanju izvan snage Odluke 2014/496/ZVSP (SL L 170, 12.5.2021., str. 178.).

([21]) Odluka Vijeća 2013/488/EU od 23. rujna 2013. o sigurnosnim propisima za zaštitu klasificiranih podataka EU-a (SL L 274, 15.10.2013., str 1.).

([22]) Odluka Komisije (EU, Euratom) 2015/444 od 13. ožujka 2015. o sigurnosnim propisima za zaštitu klasificiranih podataka EU-a (SL L 72, 17.3.2015., str. 53.).

(66) Uslugama za državne potrebe u okviru Programa mogli bi se koristiti akteri iz Unije i akteri iz država članica u ključnim misijama i operacijama sigurnosti i zaštite. Stoga su, kako bi se zaštitili ključni sigurnosni interesi Unije i njezinih država članica, potrebne mjere kojima se osigurava potrebna razina neovisnosti o trećim stranama (trećim zemljama i subjektima iz trećih zemalja) koje obuhvaćaju sve elemente Programa. Takve mjere mogle bi obuhvaćati svemirske tehnologije i zemaljske tehnologije na razini komponente, podsustava ili sustava, proizvodne industrije, vlasnike i operatere svemirskih sustava i fizičku lokaciju komponenata zemaljskog sustava.

(67) Isključivo na temelju sporazuma koji treba sklopiti u skladu s člankom 218. UFEU-a može se dopustiti sudjelovanje u Programu članicama Europskog udruženja slobodne trgovine (EFTA) koje su članice Europskog gospodarskog prostora (EGP), zemljama pristupnicama, zemljama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama kao i zemljama obuhvaćenima europskom politikom susjedstva i ostalim trećim zemljama.

(68) Na temelju Odluke Vijeća (EU) 2021/1764 ([23]) osobe i subjekti s boravištem odnosno poslovnim nastanom u prekomorskim zemljama ili područjima prihvatljivi su za financiranje podložno pravilima i ciljevima Programa i mogućem režimu koji se primjenjuje na državu članicu s kojom su relevantna prekomorska zemlja ili područje povezani.

(69) Na temelju stavaka 22. i 23. Međuinstitucijskog sporazuma o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. ([24]) trebalo bi provesti evaluaciju Programa na temelju informacija prikupljenih u skladu sa specifičnim zahtjevima u pogledu praćenja, izbjegavajući pritom administrativno opterećenje, osobito za države članice, i prekomjerne propise. Prema potrebi, ti zahtjevi trebali bi uključivati mjerljive pokazatelje kao temelj za evaluaciju učinaka Programa. U evaluaciji Programa trebalo bi uzeti u obzir nalaze evaluacije Svemirskog programa Unije u pogledu komponente GOVSATCOM provedene u okviru Uredbe (EU) 2021/696.

(70) Kako bi se osigurala kontinuirana primjerenost pokazatelja za izvješćivanje o napretku Programa, kao i okvira za praćenje i evaluaciju Programa, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFEU-a u vezi s izmjenom Priloga ovoj Uredbi u pogledu pokazatelja, dopunom ove Uredbe odredbama o uspostavi okvira za praćenje i evaluaciju te dopunom ove Uredbe utvrđivanjem značajki baze podataka o svemirskim resursima Programa, kao i metodologije i postupaka za njezino održavanje i ažuriranje. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. Osobito, u cilju osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.

(71) U interesu dobrog javnog upravljanja i s obzirom na sinergije između Programa i komponente GOVSATCOM, Programski odbor osnovan u okviru Uredbe (EU) 2021/696 u sastavu GOVSATCOM-a trebao bi služiti i kao odbor za potrebe Programa. Kada je riječ o pitanjima koja se odnose na sigurnost Programa, Programski odbor trebao bi se sastajati u posebnom sastavu za sigurnost.

([23]) Odluka Vijeća (EU) 2021/1764 od 5. listopada 2021. o pridruživanju prekomorskih zemalja i područja Europskoj uniji, uključujući odnose između Europske unije, s jedne strane, te Grenlanda i Kraljevine Danske, s druge strane (Odluka o prekomorskom pridruživanju, uključujući Grenland) (SL L 355, 7.10.2021., str. 6.).

([24]) SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

(72) S obzirom na to da dobro javno upravljanje iziskuje jedinstveno upravljanje Programom, brže donošenje odluka i ravnopravan pristup informacijama, predstavnicima subjekata kojima su povjerene zadaće povezane s Programom moglo bi se omogućiti da kao promatrači sudjeluju u radu Programskog odbora osnovanog primjenom Uredbe (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ([25]). Iz istih razloga predstavnicima trećih zemalja i međunarodnih organizacija koje su sklopile međunarodni sporazum s Unijom u vezi s Programom moglo bi se omogućiti da sudjeluju u radu Programskog odbora, podložno sigurnosnim ograničenjima i kako je predviđeno u uvjetima takvog sporazuma. Predstavnici subjekata kojima su povjerene zadaće povezane s Programom, trećih zemalja i međunarodnih organizacija ne bi trebali imati pravo sudjelovanja u postupcima glasovanja u Programskom odboru. Uvjete za sudjelovanje promatrača i *ad hoc* sudionika trebalo bi utvrditi u poslovniku Programskog odbora.

(73) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji u vezi s donošenjem: detaljnih pravila o pružanju usluga za državne potrebe, operativnih zahtjeva za usluge za državne potrebe, portfelja usluga za usluge za državne potrebe, odluka o doprinosu povezanih sa sporazumima o doprinosu i programâ rada, kao i s uspostavom dodatnih zahtjeva za sudjelovanje trećih zemalja i međunarodnih organizacija u Programu. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011.

(74) Usluge za državne potrebe koje se temelje na državnoj infrastrukturi trebale bi se, u pravilu, besplatno pružati korisnicima koje je ovlastila vlada. Međutim, kapacitet za pružanje tih usluga ograničen je. Ako nakon analize Komisija zaključi da postoji manjak kapaciteta, trebalo bi joj dopustiti da u propisno opravdanim slučajevima u kojima potražnja premašuje pristupni kapacitet donese politiku određivanja cijena kao dio tih detaljnih pravila o pružanju usluga, kako bi se uskladila ponuda usluga i potražnja za njima. Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji u vezi s donošenjem takve politike određivanja cijena. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011.

(75) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji u vezi s utvrđivanjem mjera potrebnih za određivanje lokacije centara koji pripadaju zemaljskoj državnoj infrastrukturi za povezivanje sa satelitima. Kada je riječ o odabiru takvih lokacija, Komisija bi trebala moći uzeti u obzir operativne i sigurnosne zahtjeve te postojeću infrastrukturu. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011.

(76) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, provedbene ovlasti u vezi s utvrđivanjem općih sigurnosnih zahtjeva trebalo bi dodijeliti Komisiji. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011. Države članice trebale bi moći izvršavati maksimalnu kontrolu nad općim sigurnosnim zahtjevima Programa. Komisiji bi u donošenju provedbenih akata u području sigurnosti Programa trebao pomagati Programski odbor koji se sastaje u posebnom sastavu za sigurnost. S obzirom na osjetljivost sigurnosnih pitanja predsjednik Programskog odbora trebao bi nastojati pronaći rješenja koja imaju najširu moguću potporu u okviru Programskog odbora. Ako Programski odbor nije dao mišljenje, Komisija ne bi trebala donositi provedbene akte kojima se utvrđuju opći sigurnosni zahtjevi Programa. Ako je sudjelovanje Programskog odbora u sastavu za sigurnost predviđeno u drugim slučajevima, takvo bi se sudjelovanje trebalo odvijati u skladu s poslovnikom Programskog odbora.

(77) Program dopunjuje postojeći Svemirski program Unije integriranjem i širenjem njegovih ciljeva i djelovanja kako bi se stvorio siguran svemirski sustav Unije za povezivost. To bi trebalo uzeti u obzir pri evaluaciji Programa.

([25]) Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

(78) S obzirom na to da ciljeve ove Uredbe ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog opsega i učinaka djelovanja koji nadilaze financijske i tehničke kapacitete svake države članice pojedinačno oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. UEU-a. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.

(79) Program bi trebalo uspostaviti na razdoblje od pet godina kako bi se njegovo trajanje uskladilo s trajanjem višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje od 2021. do 2027. utvrđenog u Uredbi Vijeća (EU, Euratom) 2020/2093 ([26]) („VFO za razdoblje 2021.–2027.").

(80) Kako bi se radi postizanja njezinih ciljeva omogućio što raniji početak provedbe ove Uredbe, ova bi Uredba trebala hitno stupiti na snagu,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

POGLAVLJE I.

Opće odredbe

Članak 1.

Predmet

Ovom se Uredbom uspostavlja Program Unije za sigurnu povezivost („Program") za preostalo trajanje VFO-a za razdoblje 2021.–2027. Njome se utvrđuju ciljevi Programa, proračun za razdoblje 2023.–2027., oblici financiranja sredstvima Unije i pravila za pružanje tog financiranja te pravila za provedbu Programa, uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/696.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe, primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „svemirska letjelica" znači svemirska letjelica kako je definirana u članku 2. točki 1. Uredbe (EU) 2021/696;

2. „svemirski otpad" znači svemirski otpad kako je definiran u članku 2. točki 4. Uredbe (EU) 2021/696;

3. „korisni teret" znači oprema koju svemirska letjelica nosi radi obavljanja određene misije u svemiru;

4. „ svemirski ekosustav" znači mreža poduzeća u međusobnoj interakciji koja djeluju u lancima vrijednosti u svemirskom sektoru, od najmanjih start-up poduzeća do najvećih poduzeća, koja obuhvaća uspostavne i primijenjene segmente svemirskog tržišta;

5. „europska kvantna komunikacijska infrastruktura" ili „EuroQCI " znači međusobno povezane svemirska infrastruktura, zemaljska infrastruktura za povezivanje sa satelitima te zemaljska infrastruktura koje su integrirane u sustav za sigurnu povezivost, u kojima se primjenjuje kvantna tehnologija;

6. „GOVSATCOM-ov centar" znači centar GOVSATCOM-a kako je definiran u članku 2. točki 23. Uredbe (EU) 2021/696;

7. „ Agencija" znači Agencija Europske unije za svemirski program osnovana Uredbom (EU) 2021/696;

([26]) Uredba Vijeća (EU, Euratom) 2020/2093 od 17. prosinca 2020. kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021.–2027. (SL L 433 I, 22.12.2020., str. 11.).

8. „klasificirani podaci EU-a” ili „EUCI” znači klasificirani podaci EU-a ili EUCI kako su definirani u članku 2. točki 25. Uredbe (EU) 2021/696;

9. „osjetljivi neklasificirani podaci” znači osjetljivi neklasificirani podaci kako su definirani u članku 2. točki 26. Uredbe (EU) 2021/696;

10. „operacija mješovitog financiranja” znači operacija mješovitog financiranja kako je definirana u članku 2. točki 27. Uredbe (EU) 2021/696.

Članak 3.

Ciljevi Programa

1. Opći su ciljevi Programa:

(a) osigurati pružanje i dugoročnu dostupnost neprekinutog pristupa unutar područja Unije i na svjetskoj razini sigurnim, autonomnim, visokokvalitetnim, pouzdanim i troškovno učinkovitim državnim satelitskim komunikacijskim uslugama za korisnike koje je ovlastila vlada uspostavom višeorbitalnog sustava za sigurnu povezivost pod civilnom kontrolom te podupiranjem zaštite kritične infrastrukture u smislu Direktive Vijeća 2008/114/EZ ([27]), svijesti o situaciji, vanjskog djelovanja, upravljanja krizama i aplikacija koje su ključne za gospodarstvo, okoliš, sigurnost i obranu, čime se povećava otpornost i autonomija Unije i država članica te jača njihova tehnološka i industrijska baza satelitske komunikacije, izbjegavajući pritom prekomjerno oslanjanje na rješenja koja se osiguravaju izvan Unije, posebno za kritičnu infrastrukturu i pristup svemiru;

(b) omogućiti privatnom sektoru pružanje komercijalnih usluga ili usluga koje se na temelju komercijalne infrastrukture po tržišnim uvjetima u skladu s primjenjivim pravom tržišnog natjecanja Unije nude korisnicima koje je ovlastila vlada kako bi se, među ostalim, olakšali daljnji razvoj širokopojasne mreže velike brzine na svjetskoj razini i neometane povezivosti kao i uklanjanje mrtvih komunikacijskih zona i povećanje kohezije diljem državnih područja država članica, uz istodobno premošćivanje digitalnog jaza i doprinošenje, ako je primjenjivo, općim ciljevima iz članka 3. Direktive (EU) 2018/1972.

2. Posebni su ciljevi Programa:

(a) dopuniti i integrirati postojeće i buduće kapacitete komponente GOVSATCOM u sustav za sigurnu povezivost;

(b) poboljšati otpornost, sigurnost i autonomiju komunikacijskih usluga Unije i država članica;

(c) dodatno razviti i postupno integrirati EuroQCI u sustav za sigurnu povezivost;

(d) osigurati pravo upotrebe orbitalnih slotova i odgovarajućih frekvencija;

(e) povećati stabilnost komunikacijskih usluga Unije i država članica i kiberotpornost Unije razvojem redundancije, pasivne, proaktivne i reaktivne kiberzaštite te operativne kibersigurnosti i zaštitnih mjera protiv kiberprijetnji i drugih mjera protiv elektromagnetskih prijetnji;

(f) omogućiti, ako je to moguće, razvoj komunikacijskih i dodatnih nekomunikacijskih usluga, posebno poboljšanjem komponenata Svemirskog programa Unije, stvaranjem sinergija među njima i širenjem njihovih kapaciteta i usluga, kao i razvoj nekomunikacijskih usluga koje se trebaju pružati državama članicama smještajem dodatnih satelitskih podsustava, uključujući korisni teret;

(g) poticati inovacije, učinkovitost te razvoj i upotrebu disruptivnih tehnologija i inovativnih poslovnih modela u cijelom europskom svemirskom ekosustavu, uključujući aktere novog svemira, nove sudionike, start-up poduzeća i MSP-ove, kako bi se ojačala konkurentnost svemirskog sektora Unije;

(h) poboljšati sigurnu povezivost na zemljopisnim područjima od strateškog interesa, kao što su Afrika i Arktik, kao i Baltik, Crno more, sredozemna područja te Atlantik;

([27]) Direktiva Vijeća 2008/114/EZ od 8. prosinca 2008. o utvrđivanju i označivanju europske kritične infrastrukture i procjeni potrebe poboljšanja njezine zaštite (SL L 345, 23.12.2008., str. 75.).

(i) povećati sigurnost i održivost svemirskih aktivnosti provedbom odgovarajućih mjera kako bi se pri provedbi Programa osiguralo i promicalo odgovorno ponašanje u svemiru, među ostalim nastojanjem da se spriječi širenje svemirskog otpada.

3. Određivanje prioriteta i razvoj dodatnih nekomunikacijskih usluga iz stavka 2. točke (f) ovog članka te njihovo financiranje moraju biti u skladu s ciljevima Uredbe (EU) 2021/696 i mora ih ispitati Programski odbor koji se sastaje u relevantnom sastavu, kako je utvrđeno u Uredbi (EU) 2021/696.

Članak 4.

Programske aktivnosti

1. Pružanje usluga za državne potrebe iz članka 10. stavka 1. osigurava se sljedećim aktivnostima koje se provode u fazama i kojima se komponentu GOVSATCOM dopunjuje i integrira u sustav za sigurnu povezivost:

(a) određivanjem, osmišljavanjem, razvojem, validacijom i povezanim aktivnostima uvođenja za izgradnju svemirske infrastrukture i zemaljske infrastrukture za povezivanje sa satelitima koje su potrebne za pružanje prvih usluga za državne potrebe do 2024.;

(b) aktivnostima postupnog uvođenja radi dovršetka svemirske infrastrukture i zemaljske infrastrukture za povezivanje za satelitima koje su potrebne za pružanje naprednih usluga za državne potrebe, kako bi se zadovoljile potrebe korisnika koje je ovlastila vlada što je prije moguće, u cilju postizanja potpune operativne sposobnosti do 2027.;

(c) razvojem i uvođenjem EuroQCI-ja u svrhu njegove postupne integracije u sustav za sigurnu povezivost;

(d) aktivnostima iskorištavanja za pružanje usluga za državne potrebe, koje se sastoje od rada, održavanja, kontinuiranog unapređivanja i zaštite svemirske infrastrukture i zemaljske infrastrukture za povezivanje sa satelitima, uključujući opskrbljivanje zalihama i upravljanje zastarijevanjem;

(e) razvojem budućih generacija svemirske infrastrukture i zemaljske infrastrukture za povezivanje sa satelitima i evolucijom usluga za državne potrebe.

2. Pružanje komercijalnih usluga osiguravaju ugovaratelji iz članka 19.

Članak 5.

Infrastruktura sustava za sigurnu povezivost

1. Sustav za sigurnu povezivost uspostavlja se određivanjem, osmišljavanjem, razvojem i izgradnjom infrastrukture za višeorbitalnu povezivost te upravljanjem tom infrastrukturom, koja je prilagođena evoluciji državne potražnje za satelitskim komunikacijama i nudi nisku latenciju. Sustav za sigurnu povezivost mora biti modularan kako bi se ispunili ciljevi iz članka 3. i uspostavio portfelj usluga za usluge za državne potrebe utvrđen u članku 10. stavku 1. Sustav za sigurnu povezivost dopunjuje i integrira postojeće i buduće kapacitete koji se upotrebljavaju u okviru komponente GOVSATCOM. Sustav za sigurnu povezivost sastoji se od državne infrastrukture, kako je navedena u stavku 2. ovog članka, i komercijalne infrastrukture, kako je navedena u stavku 4. ovog članka.

2. Državna infrastruktura sustava za sigurnu povezivost uključuje sve povezane zemaljske i svemirske resurse koji su potrebni za pružanje usluga za državne potrebe, kako je utvrđeno u članku 10. stavku 1. točkama (a) i (c) ove Uredbe, uključujući sljedeće resurse:

(a) bilo satelite ili satelitske podsustave, uključujući korisni teret;

(b) EuroQCI;

(c) infrastrukturu za praćenje sigurnosti državne infrastrukture i usluga za državne potrebe;

(d) zemaljsku infrastrukturu za povezivanje sa satelitima za pružanje usluga korisnicima koje je ovlastila vlada, uključujući infrastrukturu zemaljskog segmenta GOVSATCOM-a koju treba proširiti, posebno GOVSATCOM-ove centre, kako je navedeno u članku 67. Uredbe (EU) 2021/696.

U državnoj infrastrukturi smještaju se, prema potrebi, dodatni satelitski podsustavi, posebno korisni teret, koji se mogu upotrebljavati kao dio svemirske infrastrukture komponenata Svemirskog programa Unije iz članka 3. Uredbe (EU) 2021/696 pod uvjetima utvrđenima u toj uredbi, kao i satelitske podsustave koji se upotrebljavaju za pružanje nekomunikacijskih usluga državama članicama.

3. Komisija provedbenim aktima prema potrebi donosi mjere potrebne za određivanje lokacije centara koji pripadaju zemaljskoj državnoj infrastrukturi za povezivanje sa satelitima, u skladu s općim sigurnosnim zahtjevima iz članka 30. stavka 3. ove Uredbe i nakon otvorenog i transparentnog postupka. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 47. stavka 3. ove Uredbe.

Radi zaštite sigurnosnih interesa Unije i njezinih država članica centri iz prvog podstavka ovog stavka moraju se nalaziti, ako je to moguće, na državnom području država članica i moraju biti uređeni sporazumom o domaćinstvu u obliku administrativnog sporazuma između Unije i dotične države članice.

Ako centre nije moguće smjestiti na državnom području država članica, Komisija može odrediti lokaciju takvih centara na državnom području članica EFTA-e koje su članice EGP-a ili na državnom području neke druge treće zemlje, podložno sporazumu o domaćinstvu između Unije i dotične treće zemlje sklopljenom u skladu s člankom 218. UFEU-a.

Neovisno o prvom podstavku ovog stavka, lokacija GOVSATCOM-ovih centara utvrđuje se u skladu s člankom 67. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/696.

4. Komercijalna infrastruktura sustava za sigurnu povezivost uključuje sve svemirske i zemaljske resurse osim onih koji su dio državne infrastrukture. Komercijalna infrastruktura ne smije narušavati uspješnost ili sigurnost državne infrastrukture. Komercijalnu infrastrukturu i sve povezane rizike u potpunosti financiraju ugovaratelji iz članka 19. kako bi se ispunio cilj iz članka 3. stavka 1. točke (b).

5. Kako bi se zaštitili sigurnosni interesi Unije, svemirske resurse koji su dio državne infrastrukture lansiraju postojeći i budući pružatelji usluga, uključujući one koji upotrebljavaju male rakete nosače i mikro rakete nosače, koji ispunjavaju uvjete prihvatljivosti i sudjelovanja utvrđene u članku 22., a samo u opravdanim iznimnim okolnostima lansiraju ih s državnog područja treće zemlje.

Članak 6.

Vlasništvo nad imovinom i njezina upotreba

1. Unija je vlasnik sve materijalne i nematerijalne imovine koja čini dio državne infrastrukture razvijene u okviru Programa, kako je navedeno u članku 5. stavku 2. i članku 19. stavku 10., uz iznimku zemaljske infrastrukture u okviru EuroQCI-ja koja je u vlasništvu država članica. U tu svrhu Komisija osigurava da ugovori, sporazumi i drugi aranžmani koji se odnose na aktivnosti koje mogu dovesti do stvaranja ili razvoja takve imovine sadržavaju odredbe kojima se osigurava vlasništvo Unije nad tom imovinom.

2. Komisija osigurava da Unija ima sljedeća prava:

(a) pravo upotrebe frekvencija potrebnih za prijenos signala koje generira državna infrastruktura, u skladu s primjenjivim zakonima i propisima i relevantnim sporazumima o licenciranju, što je omogućeno relevantnim registracijama za frekvencije koje su dostavile države članice i koje ostaju pod odgovornošću država članica;

(b) pravo na davanje prednosti pružanju usluga za državne potrebe u odnosu na komercijalne usluge, u skladu s uvjetima koje treba utvrditi u ugovorima iz članka 19. i uzimajući u obzir potrebe korisnika koje je ovlastila vlada iz članka 12. stavka 1.

3. Komisija nastoji sklopiti ugovore, sporazume ili druge aranžmane s trećim stranama, među ostalim i s ugovarateljima iz članka 19., u pogledu:

(a) postojećih vlasničkih prava povezanih s materijalnom i nematerijalnom imovinom koja je dio državne infrastrukture;

(b) stjecanja vlasničkih prava ili prava licencija u vezi s drugom materijalnom i nematerijalnom imovinom potrebnom za provedbu državne infrastrukture.

4. Ako se imovina iz stavaka 1., 2. i 3. sastoji od prava intelektualnog vlasništva, Komisija upravlja tim pravima na najdjelotvorniji mogući način, uzimajući u obzir:

(a) potrebu da zaštiti imovinu i dâ vrijednost imovini;

(b) legitimne interese svih dotičnih dionika;

(c) potrebu da se osiguraju konkurentna tržišta koja dobro funkcioniraju te da se razviju nove tehnologije;

(d) potrebu za kontinuitetom usluga koje se pružaju u okviru Programa.

5. Komisija prema potrebi osigurava da relevantni ugovori, sporazumi i drugi aranžmani uključuju mogućnost prenošenja tih prava intelektualnog vlasništva na treću stranu ili davanja licencija za ta prava trećoj strani, među ostalim i autoru intelektualnog vlasništva, te da takve treće strane mogu slobodno uživati ta prava ako je to potrebno za provođenje njihovih zadaća na temelju ove Uredbe.

Članak 7.

Mjere za potporu inovativnom i konkurentnom svemirskom ekosustavu Unije

1. U skladu s ciljem iz članka 3. stavka 2. točke (g) ove Uredbe Programom se podupire inovativan i konkurentan svemirski ekosustav Unije, uključujući novi svemir, a posebno aktivnosti utvrđene u članku 6. Uredbe (EU) 2021/696.

2. Komisija potiče inovacije u svemirskom ekosustavu Unije, uključujući novi svemir, tijekom cijelog trajanja Programa:

(a) utvrđivanjem kriterija za dodjelu ugovora iz članka 19. kojima se osigurava najšire sudjelovanje start-up poduzeća te MSP-ova iz cijele Unije i duž cijelog lanca vrijednosti;

(b) zahtijevanjem da ugovaratelji iz članka 19. dostave plan za najveće moguće uključivanje, u skladu s člankom 21., novih sudionika, start-up poduzeća i MSP-ova iz cijele Unije u aktivnosti u okviru ugovorâ iz članka 19.;

(c) zahtijevanjem da na temelju ugovorâ iz članka 19. novi sudionici, start-up poduzeća, MSP-ovi i poduzeća srednje tržišne kapitalizacije iz cijele Unije mogu pružati vlastite usluge krajnjim korisnicima;

(d) promicanjem upotrebe i razvoja otvorenih standarda, tehnologija otvorenog koda i interoperabilnosti u arhitekturi sustava za sigurnu povezivost kako bi se omogućile sinergije, optimizirali troškovi, poboljšala pouzdanost, potakle inovacije i iskoristile prednosti širokog tržišnog natjecanja;

(e) promicanjem razvoja i proizvodnje kritičnih tehnologija u Uniji koje su potrebne za iskorištavanje usluga za državne potrebe.

3. Komisija također:

(a) podupire nabavu i objedinjavanje ugovorâ o uslugama za potrebe Programa u cilju dugoročnog iskorištavanja i poticanja privatnih ulaganja, među ostalim putem zajedničke nabave;

(b) promiče i potiče veće sudjelovanje žena te utvrđuje ciljeve ravnopravnosti i uključenosti u natječajnoj dokumentaciji;

(c) doprinosi razvoju naprednih vještina u područjima povezanima sa svemirom te aktivnostima osposobljavanja.

Članak 8.

Okolišna i svemirska održivost

1. Program se provodi u cilju osiguravanja okolišne i svemirske održivosti. U tu svrhu ugovori i postupci iz članka 19. moraju uključivati odredbe o:

(a) smanjenju emisija stakleničkih plinova nastalih razvojem, proizvodnjom i uvođenjem infrastrukture na najmanju moguću mjeru;

(b) uspostavljanju sustava za kompenzaciju preostalih emisija stakleničkih plinova;

(c) prikladnim mjerama za smanjenje vidljivog i nevidljivog onečišćenja zračenjem uzrokovanog svemirskim letjelicama koje bi moglo omesti astronomska promatranja ili bilo kakva druga istraživanja ili promatranja;

(d) upotrebi odgovarajućih tehnologija za izbjegavanje sudara za svemirske letjelice;

(e) podnošenju i provedbi sveobuhvatnog plana za smanjenje svemirskog otpada prije faze uvođenja, uključujući podatke o orbitalnom pozicioniranju, kako bi se osiguralo da sateliti konstelacije izbjegnu svemirski otpad.

2. Ugovori i postupci iz članka 19. ove Uredbe moraju uključivati obvezu pružanja podataka, posebno podataka o efemeridima i podataka o planiranim manevrima, subjektima zaduženima za izradu informacija SST-a, kako su definirane u članku 2. točki 10. Uredbe (EU) 2021/696, i usluga SST-a, kako je navedeno u članku 55. te uredbe.

3. Komisija osigurava održavanje sveobuhvatne baze podataka o svemirskim resursima Programa, koja posebno sadržava podatke koji se odnose na aspekte okolišne i svemirske održivosti.

4. Komisija donosi delegirane akte u skladu s člankom 45. radi dopune ove Uredbe utvrđivanjem značajki baze podataka iz stavka 3. ovog članka i utvrđivanjem metodologije i postupaka za održavanje i ažuriranje te baze podataka.

5. Područje primjene delegiranih akata donesenih u skladu sa stavkom 4. ograničeno je na:

(a) svemirske resurse u vlasništvu Unije, kako je navedeno u članku 5. stavku 2. i članku 19. stavku 10.;

(b) svemirske resurse u vlasništvu ugovarateljâ iz članka 19., kako je navedeno u članku 5. stavku 4. i članku 19. stavku 10.

POGLAVLJE II.

Usluge i sudionici

Članak 9.

Usluge za državne potrebe

1. Usluge za državne potrebe pružaju se sudionicima Programa iz članka 11. stavaka 1., 2. i 3.

2. Komisija provedbenim aktima donosi detaljna pravila o pružanju usluga za državne potrebe uzimajući u obzir članak 66. Uredbe (EU) 2021/696, na temelju konsolidirane potražnje koja proizlazi iz sadašnjih i očekivanih potreba za različitim uslugama, kako su utvrđene u suradnji s državama članicama i o dinamičkoj dodjeli resursa i određivanju prioriteta usluga za državne potrebe među različitim sudionicima Programa, s obzirom na to koliko su potrebe korisnika relevantne i ključne i, prema potrebi, s obzirom na troškovnu učinkovitost.

3. Usluge za državne potrebe iz članka 10. stavka 1. pružaju se bez naknade korisnicima koje je ovlastila vlada.

4. Komisija kupuje usluge iz članka 10. stavka 2. po tržišnim uvjetima, u skladu s primjenjivim odredbama Financijske uredbe kako bi se zajamčilo pružanje tih usluga svim državama članicama. Točan kapacitet i proračunska sredstva za te usluge utvrđuju se u provedbenom aktu iz stavka 2. ovog članka na temelju informacija država članica.

5. Odstupajući od stavka 3. ovog članka, Komisija u propisno opravdanim slučajevima, kada je izričito potrebno uskladiti ponudu usluga za državne potrebe i potražnju za uslugama za državne potrebe, provedbenim aktima donosi politiku određivanja cijena koja je u skladu s politikom određivanja cijena iz članka 63. stavka 1. Uredbe (EU) 2021/696.

Donošenjem politike određivanja cijena Komisija osigurava da se pružanjem usluga za državne potrebe ne narušava tržišno natjecanje, da ne dođe do manjka usluga za državne potrebe i da utvrđena cijena ne dovede do prekomjerne naknade ugovarateljâ iz članka 19.

6. Provedbeni akti iz stavaka 2. i 5. ovog članka donose se u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 47. stavka 3.

7. Postupno pružanje usluga za državne potrebe osigurava se kako je utvrđeno u portfelju usluga iz članka 10. stavka 1. podložno dostupnosti infrastrukture sustava za sigurnu povezivost, nakon provedbe aktivnosti utvrđenih u članku 4. stavku 1. točkama (a) i (b) te, prema potrebi, na temelju postojećih usluga i kapaciteta i njihovim iskorištavanjem.

8. Jednako postupanje prema državama članicama osigurava se pri pružanju usluga za državne potrebe u skladu s njihovim potrebama, kako je navedeno u članku 25. stavku 7.

Članak 10.

Portfelj usluga za usluge za državne potrebe

1. Portfelj usluga za usluge za državne potrebe uspostavlja se u skladu sa stavkom 4. ovog članka. Obuhvaća barem sljedeće kategorije usluga i dopunjuje portfelj usluga za usluge GOVSATCOM-a iz članka 63. stavka 3. Uredbe (EU) 2021/696:

(a) usluge koje su na temelju državne infrastrukture ograničene na korisnike koje je ovlastila vlada, za koje je potrebna visoka razina sigurnosti i koje nisu prikladne za usluge iz stavka 2. ovog članka, kao što su pouzdana usluga niske latencije na svjetskoj razini ili pouzdan prijenos svemirskih podataka;

(b) kvantne komunikacijske usluge, kao što su usluge QKD-a.

2. Portfelj usluga za usluge za državne potrebe također obuhvaća usluge za korisnike koje je ovlastila vlada na temelju komercijalne infrastrukture, kao što su sigurna usluga niske latencije na svjetskoj razini ili uskopojasna usluga na svjetskoj razini.

3. Portfelj usluga za usluge za državne potrebe također obuhvaća tehničke specifikacije za svaku kategoriju usluge, kao što su zemljopisna pokrivenost, frekvencija, širina pojasa, korisnička oprema i sigurnosne značajke.

4. Komisija provedbenim aktima donosi portfelj usluga za usluge za državne potrebe. Ti se provedbeni akti temelje na operativnim zahtjevima iz stavka 5. ovog članka, informacijama država članica i općim sigurnosnim zahtjevima iz članka 30. stavka 3.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 47. stavka 3.

5. Komisija provedbenim aktima donosi operativne zahtjeve za usluge za državne potrebe u obliku tehničkih specifikacija i provedbenih planova, koji se posebno odnose na upravljanje krizama, svijest o situaciji, upravljanje ključnom infrastrukturom, uključujući diplomatske i obrambene komunikacijske mreže, i druge potrebe korisnika koje je ovlastila vlada. Ti operativni zahtjevi temelje se na zahtjevima korisnikâ Programa, prilagođeni su kako bi zadovoljili potvrđenu potražnju, i njima se uzimaju u obzir zahtjevi koji proizlaze iz postojeće korisničke opreme i mreža te operativni zahtjevi za usluge GOVSATCOM-a doneseni u skladu s člankom 63. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/696. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 47. stavka 3. ove Uredbe.

6. Uvjeti pružanja usluga koje se pružaju putem komercijalne infrastrukture i povezani rizici utvrđuju se u ugovorima iz članka 19.

Članak 11.

Sudionici Programa i nadležna tijela Programa

1. Države članice, Vijeće, Komisija i ESVD sudionici su Programa u mjeri u kojoj ovlašćuju korisnike usluga za državne potrebe ili stavljaju na raspolaganje kapacitete, lokacije ili objekte.

2. Agencije i tijela Unije mogu postati sudionici Programa u mjeri u kojoj je to potrebno za ispunjavanje njihovih zadaća i u skladu s detaljnim pravilima utvrđenima u administrativnom aranžmanu sklopljenom između dotične agencije ili dotičnog tijela i institucije Unije koja je nadzire.

3. Treće zemlje i međunarodne organizacije mogu postati sudionici Programa u skladu s člankom 39.

4. Svaki sudionik Programa imenuje jedno nadležno tijelo za sigurnu povezivost.

Smatra se da su sudionici Programa ispunili zahtjev iz prvog podstavka ako su ispunili oba sljedeća kriterija:

(a) ujedno su sudionici GOVSATCOM-a u skladu s člankom 68. Uredbe (EU) 2021/696;

(b) imenovali su nadležno tijelo u skladu s člankom 68. stavkom 4. Uredbe (EU) 2021/696.

5. Davanje prioriteta uslugama za državne potrebe među korisnicima koje je ovlastio svaki sudionik Programa utvrđuje i provodi taj sudionik Programa.

6. Nadležno tijelo za sigurnu povezivost kako je navedeno u stavku 4. osigurava:

(a) da je upotreba usluga za državne potrebe u skladu s općim sigurnosnim zahtjevima iz članka 30. stavka 3.;

(b) da su prava pristupa uslugama za državne potrebe utvrđena i da se tim pravima upravlja;

(c) da se korisnička oprema potrebna za korištenje usluga za državne potrebe i povezane elektroničke komunikacijske veze i informacije koriste u skladu s općim sigurnosnim zahtjevima iz članka 30. stavka 3. i da se njima upravlja u skladu s tim općim sigurnosnim zahtjevima;

(d) da je uspostavljena središnja kontaktna točka koja prema potrebi pomaže u izvješćivanju o sigurnosnim rizicima i prijetnjama, a posebno u otkrivanju potencijalno štetnih elektromagnetskih smetnji koje utječu na usluge u okviru Programa.

Članak 12.

Korisnici usluga za državne potrebe

1. Sljedeći subjekti mogu biti ovlašteni kao korisnici usluga za državne potrebe:

(a) tijelo javne vlasti Unije ili države članice ili tijelo kojemu je povjereno izvršavanje javnih ovlasti;

(b) fizička ili pravna osoba koja djeluje u ime i pod kontrolom subjekta iz točke (a).

2. Sudionici Programa iz članka 11. moraju propisno ovlastiti korisnike usluga za državne potrebe iz stavka 1. ovog članka za korištenje usluga za državne potrebe, a korisnici moraju poštovati opće sigurnosne zahtjeve iz članka 30. stavka 3.

Poglavlje III.

Proračunski doprinos i mehanizmi financiranja

Članak 13.

Proračun

1. Financijska omotnica za provedbu Programa za razdoblje od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2027. i za pokrivanje povezanih rizika iznosi 1,65 milijardi EUR u tekućim cijenama.

Iznos iz prvog podstavka raspoređuje se indikativno iz VFO-a za razdoblje 2021.–2027. na sljedeći način:

(a) 1 milijarda EUR iz naslova 1. (Jedinstveno tržište, inovacije i digitalizacija);

(b) 0,5 milijardi EUR iz naslova 5. (Sigurnost i obrana);

(c) 0,15 milijardi EUR iz naslova 6. (Susjedstvo i svijet).

2. Financiranje Programa dopunjuje se iznosom od 0,75 milijardi EUR u okviru programa Obzora Europa, komponente GOVSATCOM i Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI) u najvećem indikativnom iznosu od 0,38 milijardi EUR, 0,22 milijardi EUR odnosno 0,15 milijardi EUR. To se financiranje provodi u skladu s ciljevima, pravilima i postupcima utvrđenima u Uredbi (EU) 2021/695, Odluci (EU) 2021/764 te Uredbi (EU) 2021/696 odnosno Uredbi (EU) 2021/947.

3. Iznos iz stavka 1. prvog podstavka ovog članka upotrebljava se za pokrivanje svih aktivnosti potrebnih za ispunjavanje ciljeva iz članka 3. stavka 1. točke (a) i za pokrivanje kupnje usluga iz članka 9. stavka 4. Takvim se rashodima mogu također pokrivati:

(a) studije i sastanci stručnjaka, posebno pri tome poštujući ograničenja u pogledu troškova i vremena;

(b) aktivnosti informiranja i komunikacije, uključujući institucijsko izvješćivanje u vezi s prioritetima politika Unije ako su izravno povezani s ciljevima ove Uredbe, posebno radi stvaranja sinergija s ostalim politikama Unije;

(c) mreže informacijske tehnologije čija je funkcija obrada ili razmjena informacija te mjere administrativnog upravljanja koje provodi Komisija, među ostalim i u području sigurnosti;

(d) tehnička i administrativna pomoć za provedbu Programa, kao što su aktivnosti pripreme, praćenja, kontrole, revizije i evaluacije koje uključuju korporativne sustave informacijske tehnologije.

4. Revizija djelovanja koja se kumulativno financiraju iz različitih programa Unije provodi se samo jednom i obuhvaća sve uključene programe i njihova primjenjiva pravila.

5. Proračunske obveze za aktivnosti koja traju dulje od jedne financijske godine mogu se rasporediti na više godina u godišnje obroke.

6. Sredstva dodijeljena državama članicama u okviru podijeljenog upravljanja mogu se na zahtjev dotične države članice prenijeti u Program, podložno uvjetima utvrđenima u članku 26. Uredbe (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća ([28]). Komisija ta sredstva izvršava izravno u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (a) Financijske uredbe ili neizravno u skladu s točkom (c) tog podstavka. Ta se sredstva upotrebljavaju u korist dotične države članice.

Članak 14.

Kumulativno i alternativno financiranje

Za djelovanje za koje je primljen doprinos iz drugog programa Unije, među ostalim iz sredstava u okviru podijeljenog upravljanja, može se primiti doprinos i na temelju Programa, pod uvjetom da se doprinosima ne pokrivaju isti troškovi. Na odgovarajući doprinos djelovanju primjenjuju se pravila relevantnog programa Unije. Kumulativno financiranje ne smije premašiti ukupne prihvatljive troškove djelovanja. Potpora iz različitih programa Unije može se izračunati razmjerno u skladu s dokumentima u kojima su utvrđeni uvjeti za potporu.

Članak 15.

Dodatni doprinosi Programu

1. Program može primati dodatne financijske doprinose ili doprinose u naravi od bilo koga od navedenih:

(a) agencija i tijelâ Unije;

(b) država članica u skladu s relevantnim sporazumima;

(c) trećih zemalja koje sudjeluju u Programu u skladu s relevantnim sporazumima;

(d) međunarodnih organizacija u skladu s relevantnim sporazumima.

2. Dodatni financijski doprinos iz stavka 1. ovog članka i prihodi na temelju članka 9. stavka 5. ove Uredbe tretiraju se kao vanjski namjenski prihodi u skladu s člankom 21. stavkom 5. Financijske uredbe.

Članak 16.

Doprinos ESA-e

ESA može, u skladu s vlastitim unutarnjim pravilima i postupcima, putem neobaveznih programa ESA-e doprinositi aktivnostima razvoja i validacije u okviru Programa koje proizlaze iz pristupa nabavi iz članka 19. stavka 1., pri čemu se štite ključni sigurnosni interesi Unije i njezinih država članica.

([28]) Uredba (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o utvrđivanju zajedničkih odredaba o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu te financijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike (SL L 231, 30.6.2021., str. 159.).

Članak 17.

Doprinos privatnog sektora

Komercijalnu infrastrukturu iz članka 5. u potpunosti financiraju ugovaratelji iz članka 19. kako bi se ispunio cilj iz članka 3. stavka 1. točke (b).

Članak 18.

Provedba i oblici financiranja sredstvima Unije

1. Program se provodi u okviru izravnog upravljanja u skladu s Financijskom uredbom ili u okviru neizravnog upravljanja s tijelima iz članka 62. stavka 1. prvog podstavka točke (c) Financijske uredbe.

2. Programom se može pružiti financiranje u bilo kojem od oblika utvrđenih u Financijskoj uredbi, osobito u obliku bespovratnih sredstava, nagrada i nabave. Njime se također može pružiti financiranje u obliku financijskih instrumenata u okviru operacija mješovitog financiranja.

POGLAVLJE IV.

Provedba Programa

Članak 19.

Način provedbe

1. Program se prema potrebi provodi pristupom po fazama do dovršetka aktivnosti utvrđenih u članku 4. Komisija u koordinaciji s državama članicama osigurava da pristup nabavi omogućuje najšire moguće tržišno natjecanje kako bi se potaknulo odgovarajuće sudjelovanje cijelog industrijskog lanca vrijednosti za ugovore koji se odnose na pružanje usluga iz članka 10. stavka 1. i ugovore koji se odnose na kupnju usluga iz članka 10. stavka 2.

2. Aktivnosti utvrđene u članku 4. ove Uredbe provode se putem nekoliko ugovora koji se dodjeljuju u skladu s Financijskom uredbom i načelima nabave iz članka 20. ove Uredbe i mogu biti u obliku ugovora o koncesiji, ugovora o nabavi robe, ugovora o uslugama ili ugovora o radovima ili mješovitih ugovora.

3. Ugovori iz ovog članka sklapaju se u postupcima nabave u okviru izravnog ili neizravnog upravljanja i mogu biti u obliku međuinstitucijske nabave, kako je navedeno u članku 165. stavku 1. Financijske uredbe, između Komisije i Agencije, pri čemu Komisija preuzima ulogu glavnog javnog naručitelja.

4. Pristup nabavi iz stavka 1. ovog članka i ugovori iz ovog članka moraju biti u skladu s provedbenim aktima iz članka 9. stavka 2., članka 10. stavka 4. i članka 10. stavka 5.

5. Ako iz pristupa nabavi iz stavka 1. ovog članka proizađu ugovori o koncesiji, u tim se ugovorima o koncesiji moraju utvrditi struktura državne infrastrukture sustava za sigurnu povezivost, uloge, odgovornosti, financijski program i raspodjela rizika između Unije i ugovarateljâ, uzimajući u obzir režim vlasništva iz članka 6. i financiranje Programa u skladu s poglavljem III.

6. Ako ugovor o koncesiji nije dodijeljen, Komisija osigurava optimalnu provedbu cilja iz članka 3. stavka 1. točke (a) nabavom, prema potrebi, ugovora o nabavi robe, ugovora o uslugama ili ugovora o radovima ili mješovitog ugovora.

7. Komisija poduzima potrebne mjere kako bi osigurala kontinuitet usluga za državne potrebe u slučaju da ugovaratelji iz ovog članka ne mogu ispuniti svoje obveze.

8. Prema potrebi, postupci nabave za ugovore iz ovog članka mogu biti i u obliku zajedničkih nabava s državama članicama, u skladu s člankom 165. stavkom 2. Financijske uredbe.

9. Ugovorima iz ovog članka posebno se osigurava da se pružanjem usluga na temelju komercijalne infrastrukture čuvaju ključni interesi Unije te opći i posebni ciljevi Programa iz članka 3. Ti ugovori također sadržavaju odgovarajuće zaštitne mjere kako bi se izbjegli prekomjerna naknada ugovarateljâ iz ovog članka, narušavanja tržišnog natjecanja, sukobi interesa, neopravdana diskriminacija ili sve druge skrivene neizravne prednosti. Takve zaštitne mjere mogu uključivati obvezu računovodstvenog razdvajanja pružanja usluga za državne potrebe i pružanja komercijalnih usluga, uključujući uspostavu subjekta koji je strukturno i pravno odvojen od vertikalno integriranog operatera za pružanje usluga za državne potrebe te osiguravanje otvorenog, poštenog, razumnog i nediskriminirajućeg pristupa infrastrukturi potrebnoj za pružanje komercijalnih usluga. Ugovorima se također osigurava ispunjavanje uvjeta iz članka 22. tijekom cijelog njihova trajanja.

10. Ako se državne i komercijalne usluge oslanjaju na zajedničke podsustave ili sučelja kako bi se osigurala sinergija, ugovorima iz ovog članka također se utvrđuje koja su od tih sučelja i zajedničkih podsustava dio državne infrastrukture kako bi se osigurala zaštita sigurnosnih interesa Unije i njezinih država članica.

Članak 20.

Načela nabave

1. Javna nabava u okviru Programa provodi se u skladu s pravilima o nabavi utvrđenima u Financijskoj uredbi.

2. U postupcima javne nabave za potrebe Programa, dodatno uz načela utvrđena u Financijskoj uredbi, javni naručitelj postupa u skladu sa sljedećim načelima:

(a) promicanje, u svim državama članicama diljem Unije i u cijelom lancu opskrbe, najšireg i najotvorenijeg mogućeg sudjelovanja gospodarskih subjekata, osobito novih sudionika, start-up poduzeća i MSP-ova, među ostalim i u slučaju podugovaranja od strane ponuditeljâ;

(b) osiguravanje djelotvornog tržišnog natjecanja u postupku nadmetanja i, ako je to moguće, izbjegavanje oslanjanja na samo jednog pružatelja, posebno za ključnu opremu i usluge, istodobno uzimajući u obzir ciljeve tehnološke neovisnosti i kontinuiteta usluga;

(c) poštovanje načelâ otvorenog pristupa i tržišnog natjecanja, provedbom nadmetanja na temelju pružanja transparentnih i pravodobnih informacija, jasnim priopćavanjem važećih pravila i postupaka nabave, kriterija za odabir i dodjelu te svih drugih relevantnih informacija kojima se svim potencijalnim ponuditeljima osiguravaju ravnopravni uvjeti;

(d) zaštita sigurnosti i javnog interesa Unije i njezinih država članica, među ostalim jačanjem strateške autonomije Unije, posebno u tehnološkom smislu, provedbom procjena rizika i mjera ublažavanja rizika od poremećaja, primjerice ako je dostupan samo jedan dobavljač;

(e) poštovanje općih sigurnosnih zahtjeva iz članka 30. stavka 3. i doprinos zaštiti ključnih sigurnosnih interesa Unije i njezinih država članica;

(f) odstupajući od članka 167. Financijske uredbe, upotreba višestrukih izvora nabave, kada je to prikladno i kako bi se osigurala bolja opća kontrola nad Programom, njegovim troškovima i vremenskim rasporedom;

(g) promicanje pristupačnosti, kontinuiteta i pouzdanosti usluge;

(h) poboljšanje sigurnosti i održivosti aktivnosti u svemiru provedbom odgovarajućih mjera u skladu s odredbama utvrđenima u članku 8.;

i. osiguravanje djelotvornog promicanja jednakih mogućnosti za sve, provedba rodno osviještene politike i rodne dimenzije i nastojanje za rješavanje uzroka rodne neravnoteže, pridajući posebnu pozornost osiguravanju rodne ravnopravnosti u ocjenjivačkim odborima.

Članak 21.

Podugovaranje

1. Kako bi se poticalo nove sudionike, start-up poduzeća i MSP-ove diljem Unije kao i njihovo prekogranično sudjelovanje te kako bi se ponudila najveća moguća geografska pokrivenost uz istodobnu zaštitu autonomije Unije, javni naručitelj zahtijeva da ponuditelj podugovori dio ugovora putem konkurentnog nadmetanja na odgovarajućim razinama podugovaranja poduzećima koja ne pripadaju ponuditeljevoj skupini.

2. Kada je riječ o ugovorima čija vrijednost premašuje 10 milijuna EUR javni naručitelj osigurava da najmanje 30 % vrijednosti ugovora bude podugovoreno putem konkurentnog nadmetanja na različitim razinama podugovaranja poduzećima izvan skupine glavnog ponuditelja, osobito kako bi se omogućilo prekogranično sudjelovanje MSP-ova u svemirskom ekosustavu.

3. Ponuditelj mora pružiti razloge za neispunjavanje zahtjeva podnesenog na temelju stavka 1. ili za odstupanja od postotka iz stavka 2.

4. Komisija obavješćuje Programski odbor iz članka 47. o ostvarenju ciljeva iz stavaka 1. i 2. ovog članka za ugovore potpisane nakon 20. ožujka 2023.

Članak 22.

Uvjeti prihvatljivosti i sudjelovanja u svrhu očuvanja sigurnosti, cjelovitosti i otpornosti operativnih sustava Unije

Uvjeti prihvatljivosti i sudjelovanja primjenjuju se na postupke dodjele koji se provode u provedbi Programa, ako je to potrebno i primjereno radi očuvanja sigurnosti, cjelovitosti i otpornosti operativnih sustava Unije kako je utvrđeno u članku 24. Uredbe (EU) 2021/696, uzimajući u obzir cilj promicanja strateške autonomije Unije, osobito u smislu tehnologije, širom ključnih tehnologija i lanaca vrijednosti, uz istodobno očuvanje otvorenoga gospodarstva.

Članak 23.

Zaštita financijskih interesa Unije

Ako treća zemlja sudjeluje u Programu prema odluci donesenoj na temelju međunarodnog sporazuma ili sudjeluje na temelju bilo kojeg drugog pravnog instrumenta, ta treća zemlja odgovornom dužnosniku za ovjeravanje, OLAF-u i Revizorskom sudu dodjeljuje potrebna prava i potreban pristup koji se zahtijevaju za sveobuhvatno izvršavanje njihovih ovlasti. Kada je riječ o OLAF-u, takva prava uključuju pravo provedbe istraga, među ostalim provjera i inspekcija na terenu, kako je predviđeno u Uredbi (EU, Euratom) br. 883/2013.

POGLAVLJE V.

Upravljanje Programom

Članak 24.

Načela upravljanja

Upravljanje Programom temelji se na sljedećim načelima:

(a) jasnoj podjeli zadaća i odgovornosti među subjektima uključenima u provedbu Programa;

(b) osiguravanju relevantnosti upravljačke strukture u odnosu na specifične potrebe Programa i mjera, prema potrebi;

(c) strogoj kontroli Programa, što uključuje obvezu svih subjekata da se strogo pridržavaju troškova, vremenskog rasporeda i postizanja rezultata u skladu sa svojim ulogama i zadaćama koje su im dodijeljene, u skladu s ovom Uredbom;

(d) transparentnom i troškovno učinkovitom upravljanju;

(e) kontinuitetu usluga i kontinuitetu potrebne infrastrukture, uključujući praćenje sigurnosti i upravljanje njome, te zaštiti od relevantnih prijetnji;

(f) sustavnom i strukturiranom uzimanju u obzir potreba korisnika podataka, informacija i usluga koji se pružaju u okviru Programa te s time povezanog znanstvenog i tehnološkog razvoja;

(g) kontinuiranim naporima na kontroli i ublažavanju rizika.

Članak 25.

Uloga država članica

1. Države članice mogu doprinijeti svojom tehničkom stručnošću, znanjem i iskustvom te pomoći, osobito u području sigurnosti i zaštite, ili kada je to potrebno i moguće, tako što Programu stavljaju na raspolaganje podatke, informacije, usluge i infrastrukturu koji se nalaze na njihovu državnom području.

2. Ako je to moguće, države članice nastoje osigurati koherentnost i komplementarnost, s Programom, relevantnih aktivnosti i interoperabilnost vlastitih kapaciteta u okviru svojih planova za oporavak i otpornost na temelju Uredbe (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća ([29]).

3. Države članice poduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale neometano funkcioniranje Programa.

4. Države članice mogu, na odgovarajućoj razini, pomoći u osiguravanju i zaštiti frekvencija potrebnih za Program.

5. Države članice i Komisija mogu surađivati kako bi proširile prihvaćenost usluga za državne potrebe koje se pružaju u okviru Programa.

6. U području sigurnosti države članice obavljaju zadaće iz članka 42. Uredbe (EU) 2021/696.

7. Države članice navode svoje operativne potrebe kako bi konsolidirale kapacitet i dodatno razradile specifikacije svojih usluga za državne potrebe. Također savjetuju Komisiju o svim pitanjima u okviru svojih područja nadležnosti, posebno pružanjem informacija za izradu provedbenih akata.

8. Komisija može, putem sporazumâ o doprinosu, povjeriti određene zadaće organizacijama države članice ako je dotična država članica imenovala takve organizacije. Komisija provedbenim aktima donosi odluke o doprinosu u vezi sa sporazumima o doprinosu. Ti se provedbeni akti donose u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 47. stavka 2.

Članak 26.

Uloga Komisije

1. Komisija ima opću odgovornost za provedbu Programa, među ostalim i u području sigurnosti, ne dovodeći u pitanje ovlasti država članica u području nacionalne sigurnosti. Komisija u skladu s ovom Uredbom određuje prioritete i evoluciju Programa, u skladu s propisno uspostavljenim zahtjevima korisnika, te nadzire njegovu provedbu, ne dovodeći u pitanje druge politike Unije.

([29]) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17.).

2. Komisija osigurava jasnu podjelu zadaća i odgovornosti među različitim subjektima uključenima u Program te koordinira aktivnosti tih subjekata. Komisija također osigurava da svi subjekti kojima su povjerene zadaće i koji su uključeni u provedbu Programa štite interese Unije, jamče dobro upravljanje sredstvima Unije i poštuju Financijsku uredbu i ovu Uredbu.

3. Komisija u postupcima nabave sklapa, dodjeljuje i potpisuje ugovore iz članka 19.

4. Komisija može povjeriti zadaće povezane s Programom Agenciji i ESA-i u okviru neizravnog upravljanja, u skladu s njihovim ulogama i odgovornostima kako je utvrđeno u člancima 27. i 28. Kako bi se olakšalo postizanje ciljeva iz članka 3. i promicala najučinkovitija suradnja između Komisije, Agencije i ESA-e, Komisija može sklopiti sporazume o doprinosu sa svakim subjektom kojem su povjerene zadaće.

Komisija provedbenim aktima donosi odluke o doprinosu u vezi sa sporazumima o doprinosu. Ti se provedbeni akti donose u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 47. stavka 2.

5. Ne dovodeći u pitanje zadaće ugovarateljâ iz članka 19., Agencije ili drugih subjekata kojima su povjerene zadaće, Komisija osigurava primjenu i korištenje usluga za državne potrebe. Komisija osigurava komplementarnost, dosljednost, sinergije i veze između Programa te drugih djelovanja i programa Unije.

6. Komisija prema potrebi osigurava koherentnost aktivnosti koje se provode u kontekstu Programa s aktivnostima koje su već provedene u području svemira na razini Unije, na nacionalnoj razini ili na međunarodnoj razini. Potiče suradnju među državama članicama, olakšava interoperabilnost njihovih tehnoloških kapaciteta i postignuća u području svemira te, ako je to relevantno za Program, nastoji osigurati koherentnost sustava za sigurnu povezivost s relevantnim aktivnostima i interoperabilnost kapaciteta razvijenih u okviru nacionalnih planova za oporavak i otpornost.

7. Komisija obavješćuje Europski parlament i Programski odbor iz članka 47. stavka 1. o provizornim i konačnim rezultatima evaluacije svih postupaka nabave i svih ugovora, među ostalim i podugovora, sa subjektima iz javnog i privatnog sektora.

Članak 27.

Uloga Agencije

1. Zadaća je Agencije osigurati sigurnosnu akreditaciju državne infrastrukture i usluga za državne potrebe putem Odbora za sigurnosnu akreditaciju u skladu s glavom V. poglavljem II. Uredbe (EU) 2021/696.

2. Komisija, putem jednog ili više sporazuma o doprinosu, a podložno operativnoj spremnosti Agencije, posebno s obzirom na odgovarajuću razinu ljudskih resursa, povjerava sljedeće zadaće Agenciji:

(a) cjelokupno ili djelomično upravljanje radom državne infrastrukture Programa;

(b) operativnu sigurnost državne infrastrukture, uključujući analizu rizika i prijetnji, praćenje sigurnosti, posebno utvrđivanje tehničkih specifikacija i operativnih postupaka te praćenje njihove usklađenosti s općim sigurnosnim zahtjevima iz članka 30. stavka 3.

(c) pružanje usluga za državne potrebe, posebno putem GOVSATCOM-ova centra;

(d) upravljanje ugovorima iz članka 19. nakon njihove dodjele i potpisivanja;

(e) sveobuhvatnu koordinaciju aspekata usluga za državne potrebe povezanih s korisnicima u bliskoj suradnji s državama članicama, relevantnim agencijama Unije, ESVD-om i drugim subjektima;

(f) provođenje aktivnosti povezanih s prihvaćenosti usluga koje se nude u okviru Programa među korisnicima bez utjecaja na aktivnosti koje provode ugovaratelji u okviru ugovorâ iz članka 19.

3. Komisija na temelju jednog ili više sporazuma o doprinosu može Agenciji povjeriti druge zadaće, na temelju potreba Programa.

4. Ako su aktivnosti povjerene Agenciji, osiguravaju se odgovarajući financijski, ljudski i administrativni resursi za njihovu provedbu. U tu svrhu Komisija može dodijeliti dio proračuna za aktivnosti povjerene Agenciji za financiranje ljudskih resursa potrebnih za njihovu provedbu.

5. Odstupajući od članka 62. stavka 1. Financijske uredbe i podložno procjeni zaštite interesa Unije koju provodi Komisija, Agencija može sporazumima o doprinosu povjeriti provedbu specifičnih aktivnosti drugim subjektima u okviru područja njihove nadležnosti pod uvjetima neizravnog upravljanja koji se primjenjuju na Komisiju.

Članak 28.

Uloga ESA-e

1. Pod uvjetom da je interes Unije zaštićen, ESA-i se u područjima njezine stručnosti povjeravaju sljedeće zadaće:

(a) nadzor razvoja, validacije i povezanih aktivnosti uvođenja iz članka 4. stavka 1. točke (a) te razvoja i evolucije iz članka 4. stavka 1. točke (e), poduzetih u okviru ugovorâ iz članka 19. u skladu s uvjetima koji se trebaju dogovoriti u sporazumima o doprinosu iz članka 26. stavka 4., osiguravajući koordinaciju između zadaća i proračunskih sredstava povjerenih ESA-i na temelju ovog članka i mogućeg doprinosa ESA-e iz članka 16.;

(b) pružanje njezina stručnog znanja Komisiji, uključujući za pripremu specifikacija i provedbe tehničkih aspekata Programa;

(c) pružanje potpore u pogledu evaluacije ugovora sklopljenih u skladu s člankom 19.;

(d) zadaće povezane sa svemirom i povezanim zemaljskim segmentom EuroQCI-ja iz članka 4. stavka 1. točke (c).

2. Na temelju procjene Komisije ESA-i se mogu povjeriti druge zadaće na temelju potreba Programa, pod uvjetom da se tim zadaćama ne udvostručuju aktivnosti koje provodi drugi subjekt u kontekstu Programa i da se tim zadaćama nastoji poboljšati učinkovitost provedbe aktivnosti Programa.

POGLAVLJE VI.

Sigurnost Programa

Članak 29.

Načela sigurnosti

Na Program se primjenjuje članak 33. Uredbe (EU) 2021/696.

Članak 30.

Upravljanje sigurnošću

1. Komisija u svojem području nadležnosti i uz potporu Agencije osigurava visok stupanj sigurnosti, osobito u pogledu:

(a) zaštite i zemaljske infrastrukture za povezivanje sa satelitima i svemirske infrastrukture te pružanja usluga, osobito protiv fizičkih napada i kibernapada, među ostalim i protiv ometanja tokova podataka;

(b) kontrole prijenosa tehnologije i upravljanja tim prijenosima;

(c) razvoja i očuvanja stečene stručnosti te stečenog znanja i iskustva u Uniji;

(d) zaštite osjetljivih neklasificiranih podataka i klasificiranih podataka.

2. Komisija se savjetuje s Vijećem i državama članicama o specifikaciji i osmišljavanju svih aspekata infrastrukture EuroQCI-ja, posebno QKD-a koji se odnosi na zaštitu klasificiranih podataka EU-a.

Evaluacija i odobravanje kriptografskih proizvoda za zaštitu klasificiranih podataka EU-a provodi se uz poštovanje uloge i područja nadležnosti Vijeća i država članica.

Tijelo za sigurnosnu akreditaciju u okviru postupka sigurnosne akreditacije provjerava upotrebljavaju li se samo odobreni kriptografski proizvodi.

3. Za potrebe stavka 1. ovog članka Komisija osigurava da se za državnu infrastrukturu iz članka 5. stavka 2. provede analiza rizika i prijetnji. Na temelju te analize Komisija provedbenim aktima utvrđuje opće sigurnosne zahtjeve. Komisija pri tome uzima u obzir učinak tih zahtjeva na neometano funkcioniranje državne infrastrukture, posebno u pogledu troškova, upravljanja rizikom i vremenskog rasporeda, te osigurava da se ne smanji opća razina sigurnosti ni ugrozi funkcioniranje opreme i da se uzmu u obzir rizici u području kibersigurnosti. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 47. stavka 3.

4. Na Program se primjenjuje članak 34. stavci od 3. do 7. Uredbe (EU) 2021/696. Za potrebe ove Uredbe izraz „komponenta” u članku 34. Uredbe (EU) 2021/696 čita se kao „državna infrastruktura”, uključujući usluge za državne potrebe, a sva upućivanja na članak 34. stavak 2. Uredbe (EU) 2021/696 smatraju se upućivanjima na stavak 3. ovog članka.

Članak 31.

Sigurnost uvedenih sustava i usluga

Kad god sigurnost Unije ili njezinih država članica može biti ugrožena radom sustava ili pružanjem usluga za državne potrebe, primjenjuje se Odluka (ZVSP) 2021/698.

Članak 32.

Tijelo za sigurnosnu akreditaciju

Odbor za sigurnosnu akreditaciju osnovan u okviru Agencije u skladu s člankom 72. stavkom 1. točkom (c) Uredbe (EU) 2021/696 jest tijelo za sigurnosnu akreditaciju za državnu infrastrukturu i povezane usluge za državne potrebe Programa.

Članak 33.

Opća načela sigurnosne akreditacije

Aktivnosti sigurnosne akreditacije povezane s Programom provode se u skladu s načelima utvrđenima u članku 37. točkama od (a) do (j) Uredbe (EU) 2021/696. Za potrebe ove Uredbe izraz „komponenta” u članku 37. Uredbe (EU) 2021/696 čita se kao „državna infrastruktura”, a sva upućivanja na članak 34. stavak 2. Uredbe (EU) 2021/696 smatraju se upućivanjima na članak 27. stavak 2. ove Uredbe.

Članak 34.

Zadaće i sastav Odbora za sigurnosnu akreditaciju

1. Na Program se primjenjuju članak 38., uz iznimku stavka 2. točaka od (c) do (f) i stavka 3. točke (b), i članak 39. Uredbe (EU) 2021/696.

2. Uz zadaće iz stavka 1., Odbor za sigurnosnu akreditaciju ima sljedeće zadaće:

(a) ispitivanje i, osim u pogledu dokumenata koje Komisija treba donijeti u skladu s člankom 30. stavkom 3., odobravanje sve dokumentacije povezane sa sigurnosnom akreditacijom;

(b) u području svoje nadležnosti, savjetovanje Komisije u pogledu izrade nacrta tekstova za akte iz članka 30. stavka 3., među ostalim i za uspostavu sigurnosno-operativnih postupaka, te izdavanje izjave sa svojim zaključnim stajalištem;

(c) ispitivanje i odobravanje procjene sigurnosnog rizika izrađene u skladu s procesom praćenja iz članka 37. točke (h) Uredbe (EU) 2021/696 i analize rizika i prijetnji izrađene u skladu s člankom 30. stavkom 3. ove Uredbe te suradnja s Komisijom radi utvrđivanja mjera za ublažavanje rizika.

3. Uz stavak 1. i iznimno, samo predstavnici ugovaratelja uključenih u državnu infrastrukturu i usluge za državne potrebe mogu biti pozvani da prisustvuju sastancima Odbora za sigurnosnu akreditaciju kao promatrači za pitanja koja se izravno odnose na te ugovaratelje. Aranžmani i uvjeti za njihovo prisustvovanje utvrđuju se u poslovniku Odbora za sigurnosnu akreditaciju.

Članak 35.

Pravila glasovanja Odbora za sigurnosnu akreditaciju

Članak 40. Uredbe (EU) 2021/696 primjenjuje se u pogledu pravila glasovanja Odbora za sigurnosnu akreditaciju.

Članak 36.

Obavješćivanje o odlukama i učinak odluka Odbora za sigurnosnu akreditaciju

1. Članak 41. stavci od 1. do 4. Uredbe (EU) 2021/696 primjenjuju se na odluke Odbora za sigurnosnu akreditaciju. Za potrebe ove Uredbe izraz „komponenta” iz članka 41. Uredbe (EU) 2021/696 čita se kao „državna infrastruktura”.

2. Rasporedom rada Odbora za sigurnosnu akreditaciju ne smije se ometati raspored aktivnosti predviđen u programima rada iz članka 41. stavka 1.

Članak 37.

Uloga država članica u sigurnosnoj akreditaciji

Na Program se primjenjuje članak 42. Uredbe (EU) 2021/696.

Članak 38.

Zaštita klasificiranih podataka

1. Na klasificirane podatke povezane s Programom primjenjuje se članak 43. Uredbe (EU) 2021/696.

2. Podložno odredbama sporazuma o sigurnosti i razmjeni klasificiranih podataka između institucija Unije i ESA-e, ESA može izraditi klasificirane podatke EU-a s obzirom na zadaće koje su joj povjerene na temelju članka 28. stavaka 1. i 2.

POGLAVLJE VII.

Međunarodni odnosi

Članak 39.

Sudjelovanje trećih zemalja i međunarodnih organizacija u Programu

1. U skladu s uvjetima utvrđenima u posebnim sporazumima sklopljenima u skladu s člankom 218. UFEU-a kojima je obuhvaćeno sudjelovanje treće zemlje u bilo kojem programu Unije, Program je otvoren za sudjelovanje članica EFTA-e koje su članice EGP-a te sljedećih trećih zemalja:

(a) zemalja pristupnica, zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja, u skladu s općim načelima i općim uvjetima sudjelovanja tih zemalja u programima Unije koji su uspostavljeni u odgovarajućim okvirnim sporazumima i odlukama Vijeća za pridruživanje ili u sličnim sporazumima te u skladu s posebnim uvjetima utvrđenima u sporazumima između Unije i tih zemalja;

(b) zemalja obuhvaćenih europskom politikom susjedstva, u skladu s općim načelima i općim uvjetima sudjelovanja tih zemalja u programima Unije koji su uspostavljeni u odgovarajućim okvirnim sporazumima i odlukama Vijeća za pridruživanje ili u sličnim sporazumima te u skladu s posebnim uvjetima utvrđenima u sporazumima između Unije i tih zemalja;

(c) trećih zemalja koje nisu treće zemlje obuhvaćene u točkama (a) i (b).

2. Program je otvoren za sudjelovanje međunarodne organizacije u skladu s posebnim sporazumom sklopljenim u skladu s člankom 218. UFEU-a.

3. Posebnim sporazumom iz stavaka 1. i 2.:

(a) osigurava se pravedna ravnoteža u pogledu doprinosâ treće zemlje ili međunarodne organizacije koja sudjeluje u programima Unije i koristi za tu treću zemlju ili međunarodnu organizaciju;

(b) utvrđuju se uvjeti za sudjelovanje u programima, uključujući izračun financijskih doprinosa za pojedinačne programe, i administrativnim troškovima tih programa;

(c) trećoj zemlji ili međunarodnoj organizaciji ne dodjeljuje se ovlast za donošenje odluka u pogledu programa Unije;

(d) jamči prava Unije da osigura dobro financijsko upravljanje i štiti svoje financijske interese.

4. Ne dovodeći u pitanje uvjete utvrđene u stavcima 1., 2. i 3. te radi sigurnosti, Komisija može provedbenim aktima utvrditi dodatne zahtjeve za sudjelovanje trećih zemalja i međunarodnih organizacija u Programu u mjeri u kojoj je to u skladu s postojećim sporazumima iz stavaka 1. i 2.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 47. stavka 3.

Članak 40.

Pristup trećih zemalja i međunarodnih organizacija uslugama za državne potrebe

Treće zemlje i međunarodne organizacije mogu imati pristup uslugama za državne potrebe pod uvjetom da:

(a) sklope sporazum u skladu s člankom 218. UFEU-a kojim se utvrđuju uvjeti za pristup uslugama za državne potrebe;

(b) poštuju članak 43. stavak 1. Uredbe (EU) 2021/696.

Za potrebe ove Uredbe upućivanja na „Program” u članku 43. stavku 1. Uredbe (EU) 2021/696 smatraju se upućivanjima na „Program” uspostavljen ovom Uredbom.

POGLAVLJE VIII.

Programiranje, praćenje, evaluacija i kontrola

Članak 41.

Programiranje, praćenje i izvješćivanje

1. Program se provodi s pomoću programâ rada iz članka 110. Financijske uredbe. U programima rada utvrđuju se djelovanja i povezana proračunska sredstva potrebni za ispunjavanje ciljeva Programa i, ako je to primjenjivo, ukupni iznos namijenjen operacijama mješovitog financiranja. Programi rada dopunjuju programe rada komponente GOVSATCOM kako je navedeno u članku 100. Uredbe (EU) 2021/696.

Komisija provedbenim aktima donosi programe rada. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 47. stavka 3.

2. Pokazatelji za izvješćivanje o napretku Programa prema ostvarenju općih i posebnih ciljeva iz članka 3. navedeni su u Prilogu.

3. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 45. kako bi izmijenila Prilog u odnosu na pokazatelje, kad se to smatra potrebnim, te kako bi dopunila ovu Uredbu odredbama o uspostavi okvira za praćenje i evaluaciju.

4. Kad to zahtijevaju krajnje hitni razlozi, na delegirane akte donesene na temelju ovog članka primjenjuje se postupak predviđen u članku 46.

5. Sustavom za izvješćivanje o uspješnosti osigurava se da se podaci za praćenje provedbe i rezultatâ Programa prikupljaju učinkovito, djelotvorno i pravodobno.

U tu svrhu uvode se razmjerne obveze izvješćivanja za primatelje sredstava Unije te, prema potrebi, za države članice.

6. Za potrebe stavka 2. primatelji sredstava Unije pružaju odgovarajuće informacije. Podaci potrebni za provjeru uspješnosti prikupljaju se učinkovito, djelotvorno i pravodobno.

Članak 42.

Evaluacija

1. Komisija provodi evaluacije Programa pravodobno kako bi se njihovi rezultati uzeli u obzir tijekom postupka donošenja odluka.

2. Komisija do 21. ožujka 2024 i svake godine nakon toga obavješćuje Europski parlament i Vijeće o glavnim nalazima povezanima s početnom provedbom Programa, uključujući dovršetak aktivnosti određivanja, konsolidaciju potreba korisnika i planova provedbe kao i stajališta relevantnih dionika na razini Unije i na nacionalnoj razini.

3. Komisija do 30. lipnja 2026. provodi evaluaciju provedbe Programa s obzirom na ciljeve iz članka 3. U tu svrhu Komisija procjenjuje:

(a) uspješnost sustava za sigurnu povezivost i usluga koje se pružaju u okviru Programa, posebno nisku latenciju, pouzdanost, autonomiju i globalni pristup;

(b) modele upravljanja i provedbe te njihovu učinkovitost;

(c) evoluciju potreba korisnikâ Programa;

(d) sinergiju i usklađenost Programa s drugim programima Unije, osobito GOVSATCOM-om i ostalim komponentama Svemirskog programa Unije;

(e) evoluciju dostupnih kapaciteta, inovacija i razvoj novih tehnologija u svemirskom ekosustavu;

(f) sudjelovanje start-up poduzeća i MSP-ova diljem Unije;

(g) utjecaj Programa na okoliš, uzimajući u obzir kriterije utvrđene u članku 8.;

(h) svako prekoračenje troškova, pravodobnost u ispunjavanju utvrđenih projektnih rokova te djelotvornost u upravljanju Programom i njegovu vođenju;

i. djelotvornost, učinkovitost, relevantnost, koherentnost i dodanu vrijednost aktivnosti Programa za Uniju.

Ako je to potrebno, evaluaciji se prilaže odgovarajući prijedlog.

4. U evaluaciji Programa uzimaju se u obzir rezultati evaluacije komponente GOVSATCOM u skladu s člankom 102. Uredbe (EU) 2021/696.

5. Komisija dostavlja zaključke evaluacija i svoje primjedbe Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru te Odboru regija.

6. Subjekti uključeni u provedbu ove Uredbe Komisiji dostavljaju podatke i informacije koji su potrebni za evaluaciju iz stavka 1.

7. Dvije godine nakon postizanja potpune operativne sposobnosti i svake dvije godine nakon toga Agencija, nakon savjetovanja s relevantnim dionicima, objavljuje izvješće o tržištu u pogledu utjecaja Programa na komercijalnu satelitsku uspostavnu i primijenjenu industriju Unije kako bi se osigurao najmanji mogući utjecaj na tržišno natjecanje i zadržali poticaji za inovacije.

Članak 43.

Revizije

Revizije upotrebe doprinosa Unije koje provode osobe ili subjekti, među ostalim i one osobe ili oni subjekti koje nisu ovlastili institucije ili tijela Unije, osnova su za opće jamstvo na temelju članka 127. Financijske uredbe.

Članak 44.

Osobni podaci i zaštita privatnosti

Svi osobni podaci koji se obrađuju u kontekstu zadaća i aktivnosti predviđenih u ovoj Uredbi, uključujući one koje obrađuje Agencija, obrađuju se u skladu s primjenjivim pravom o zaštiti osobnih podataka, posebno uredbama (EU) 2016/679 ([30]) i (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća ([31]).

([30]) Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

([31]) Uredba (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002/EZ (SL L 295, 21.11.2018., str. 39.).

POGLAVLJE IX.

Delegirani i provedbeni akti

Članak 45.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.

2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 8. stavka 4. i članka 41. stavka 3. dodjeljuje se Komisiji do 31. prosinca 2028.

3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 8. stavka 4. i članka 41. stavka 3. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.

4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.

5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.

6. Delegirani akt donesen na temelju članka 8. stavka 4. ili članka 41. stavka 3. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 46.

Hitni postupak

1. Delegirani akti doneseni na temelju ovog članka stupaju na snagu bez odgode i primjenjuju se sve dok nije podnesen nikakav prigovor u skladu sa stavkom 2. Prilikom priopćenja delegiranog akta Europskom parlamentu i Vijeću navode se razlozi za primjenu hitnog postupka.

2. Europski parlament ili Vijeće mogu podnijeti prigovor na delegirani akt u skladu s postupkom iz članka 45. stavka 6. U takvom slučaju Komisija bez odgode stavlja dotični akt izvan snage nakon što joj Europski parlament ili Vijeće priopće svoju odluku o podnošenju prigovora.

Članak 47.

Postupak odbora

1. Komisiji pomaže Programski odbor osnovan člankom 107. Uredbe (EU) 2021/696, u sastavu za GOVSATCOM. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.

Za potrebe donošenja provedbenih akata iz članka 5. stavka 3. i članka 30. stavka 3. ove Uredbe Programski odbor iz prvog podstavka ovog stavka sastaje se u sastavu za sigurnost iz članka 107. stavka 1. točke (e) Uredbe (EU) 2021/696.

Za potrebe donošenja provedbenih akata iz članka 9. stavka 2. i članka 10. stavka 4. ove Uredbe Programski odbor u sastavu za sigurnost iz članka 107. stavka 1. točke (e) Uredbe (EU) 2021/696 mora biti propisno uključen.

2. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 4. Uredbe (EU) br. 182/2011.

3. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011.

4. Ako Programski odbor ne da mišljenje o nacrtu provedbenog akta iz članka 30. stavka 3. ove Uredbe, Komisija ne donosi nacrt provedbenog akta i primjenjuje se članak 5. stavak 4. treći podstavak Uredbe (EU) br. 182/2011.

POGLAVLJE X.

Prijelazne i završne odredbe

Članak 48.

Informiranje, komunikacija i promidžba

1. Primatelji sredstava Unije priznaju podrijetlo i osiguravaju vidljivost tih sredstava, posebice pri promicanju djelovanja i njihovih rezultata, pružanjem koherentnih, djelotvornih i razmjernih ciljanih informacija različitoj publici, među ostalim medijima i javnosti.

2. Komisija provodi informacijska i komunikacijska djelovanja koja se odnose na Program na djelovanja poduzeta na temelju Programa i na postignute rezultate.

3. Financijska sredstva dodijeljena Programu također doprinose institucijskom priopćavanju političkih prioriteta Unije, ako se ti prioriteti odnose na ciljeve iz članka 3.

Članak 49.

Kontinuitet usluga nakon 2027.

Ako je to potrebno, odobrena sredstva mogu se unijeti u proračun Unije nakon 2027. radi pokrivanja troškova potrebnih za ispunjavanje ciljeva iz članka 3. kako bi se omogućilo upravljanje djelovanjima koja nisu dovršena do kraja Programa te pokrivanje troškova ključnih operativnih aktivnosti i pružanja usluga.

Članak 50.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu trećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Strasbourgu 15. ožujka 2023

Za Europski parlament	*Za Vijeće*
Predsjednica	*Predsjednica*
R. METSOLA	J. ROSWALL

PRILOG

POKAZATELJI ZA EVALUACIJU PROGRAMA

Program će se pomno pratiti na temelju niza pokazatelja namijenjenih utvrđivanju mjere u kojoj su ostvareni posebni ciljevi Programa i u cilju smanjenja administrativnog opterećenja i troškova. U tu će se svrhu prikupljati podaci o sljedećem nizu ključnih pokazatelja.

1. Opći cilj iz članka 3. stavka 1. točke (a):

   Pokazatelj 1.1.: vlade država članica te institucije, tijela, uredi i agencije Unije mogu pristupiti skupu prvih usluga za državne potrebe 2024. godine

   Pokazatelj 1.2.: vlade država članica te institucije, tijela, uredi i agencije Unije mogu pristupiti potpunoj operativnoj sposobnosti koja odgovara potrebama korisnikâ i potražnji utvrđenima u portfelju usluga 2027.

   Pokazatelj 1.3.: postotak raspoloživosti usluga za državne potrebe za svaku uvedenu uslugu za državne potrebe

   Pokazatelj 1.4.: brzina, širina pojasa i latencija za svaku uvedenu uslugu za državne potrebe na globalnoj razini

   Pokazatelj 1.5.: postotak geografske dostupnosti svih uvedenih usluga za državne potrebe na državnim područjima država članica

   Pokazatelj 1.6.: postotak uvedenih usluga povezanih s portfeljem usluga

   Pokazatelj 1.7.: postotak raspoloživog kapaciteta za svaku uvedenu uslugu

   Pokazatelj 1.8.: trošak do dovršetka

   Pokazatelj 1.9.: sudionici Programa i broj trećih zemalja i međunarodnih organizacija koje sudjeluju u Programu u skladu s člankom 39.

   Pokazatelj 1.10.: evolucija satelitskih kapaciteta koje su institucije Unije kupile od aktera koji nisu iz Unije

   Pokazatelj 1.11.: broj lansiranja koja nisu izvršena s područja Unije ili s državnog područja članica EFTA-e koje su članice EGP-a

   Pokazatelj 1.12.: broj u Uniji korisnika koje je ovlastila vlada

2. Opći cilj iz članka 3. stavka 1. točke (b):

   Pokazatelj 2.1.: postotak dostupnosti komercijalnih usluga

   Pokazatelj 2.2.: brzina, širina pojasa, pouzdanost i latencija komercijalne satelitske širokopojasne usluge na svjetskoj razini

   Pokazatelj 2.3.: postotak komunikacijskih mrtvih zona na državnim područjima država članica

   Pokazatelj 2.4.: iznos ulaganja privatnog sektora

3. Posebni cilj iz članka 3. stavka 2. točke (a):

   Pokazatelj 3.1.: GOVSATCOM-ovi centri mogu pružati usluge koje proizlaze iz sustava za sigurnu povezivost

   Pokazatelj 3.2.: potpuna integracija postojećih kapaciteta iz objedinjenog skupa kapaciteta Unije integracijom GOVSATCOM-ove zemaljske infrastrukture za povezivanje sa satelitima

4. Posebni cilj iz članka 3. stavka 2. točke (b):

Pokazatelj 4.1.: godišnji broj velikih prekida u radu telekomunikacijskih mreža u državama članicama uzrokovanih kriznim situacijama koji su ublaženi uslugama za državne potrebe koje nudi sustav za sigurnu povezivost

Pokazatelj 4.2.: zadovoljstvo korisnika koje je ovlastila vlada uspješnošću sustava za sigurnu povezivost izmjereno godišnjim istraživanjem

Pokazatelj 4.3.: validacija i akreditacija različitih tehnologija i komunikacijskih protokola

5. Posebni cilj iz članka 3. stavka 2. točke (c):

Pokazatelj 5.1.: broj satelita u orbiti i funkcionalnih satelita potrebnih za funkcioniranje EuroQCI-ja

6. Posebni cilj iz članka 3. stavka 2. točke (d):

Pokazatelj 6.1.: broj satelita po orbitalnom slotu 2025., 2026. i 2027.

7. Posebni cilj iz članka 3. stavka 2. točke (e):

Pokazatelj 7.1.: državna infrastruktura i povezane usluge za državne potrebe koje su dobile sigurnosnu akreditaciju

Pokazatelj 7.2.: godišnji broj i ozbiljnost učinka incidenata u području kibersigurnosti i broj elektromagnetskih smetnji povezanih sa sustavom za sigurnu povezivost (klasificirano)

8. Posebni cilj iz članka 3. stavka 2. točke (f):

Pokazatelj 8.1.: broj satelitskih podsustava, uključujući korisni teret, koji služe drugim komponentama Svemirskog programa Unije

9. Posebni cilj iz članka 3. stavka 2. točke (g):

Pokazatelj 9.1.: broj start-up poduzeća, MSP-ova i poduzeća srednje tržišne kapitalizacije uključenih u Program i povezani postoci vrijednosti ugovora

Pokazatelj 9.2.: ukupni postotak vrijednosti ugovora koje su glavni ponuditelji podugovorili s MSP-ovima, osim onih koji su povezani s ponuditeljevom skupinom, i udio njihova prekograničnog sudjelovanja

Pokazatelj 9.3.: broj država članica iz kojih su start-up poduzeća i MSP-ovi uključeni u Program

10. Posebni cilj iz članka 3. stavka 2. točke (h):

Pokazatelj 10.1.: broj novih korisnika satelitskih komunikacija u geografskim područjima od strateškog interesa izvan Unije

Pokazatelj 10.2.: postotak geografske dostupnosti potrebnih usluga u područjima od strateškog interesa izvan Unije

Pokazatelj 10.3.: broj zemalja u kojima je satelitska širokopojasna mreža dostupna potrošačima

11. Posebni cilj iz članka 3. stavka 2. točke i.:

Pokazatelj 11.1.: ugljični otisak razvoja, izrade i uvođenja Programa

Pokazatelj 11.2.: broj aktivnih, neaktivnih i prizemljenih satelita

Pokazatelj 11.3.: količina svemirskog otpada koju konstelacija proizvodi

Pokazatelj 11.4.: broj bliskih susreta

Pokazatelj 11.5.: podaci o efemeridama satelita koji se dijele s konzorcijem EU-a za nadzor i praćenje u svemiru (SST)

Pokazatelj 11.6.: odgovarajuća izmjera učinka refleksije svjetlosti na astronomska promatranja

U vezi s ovim aktom dane su dvije izjave koje se mogu pronaći u SL C 101, 17.3.2023., str. 1.. i na sljedećoj poveznici [sljedećim poveznicama]: .....